

Simboluri ale Învierii

BOGDAN MUNTEANU

Învierea lui Hristos, pe care Biserica o prăznuiește an de an ca centru și punct culminant al ciclului liturgic, în jurul căruia gravitează toate celelalte repere, poate fi întrevăzută simbolic încă din Psalmii Vechiului Testament.

Mai întâi au fost însă patimile pe cruce ale Mântuitorului, pe care le găsim profețite în primul rând în Psalmul 21, în versete reproduse practic aidoma în textele evanghelice: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine, pentru ce m-ai părăsit? (...) Toți cei ce m-au văzut m-au batjocorit, grăit-au cu buzele, clătinat-au capul zicând: „Nădăjduit-a spre Domnul, izbăvească-l pe el, mântuiască-l pe el, că-l voiește pe el”. (...) Că m-au înconjurat câini mulți, adunarea celor vicleni m-a împresurat. Străpuns-au mâinile mele și picioarele mele. Numărat-au toate oasele mele, iar ei priveau și se uitau la mine. Împărțit-au hainele mele loruși și pentru cămașa mea au aruncat sorți.”

Psalmul 87 conține de asemenea referiri la patimile Domnului, dar se referă mai cu seamă la intervalul dintre moartea și Învierea Sa, la punerea în mormânt și pogorârea la iad. Iar unele accente cad și mai apăsător dacă ne raportăm la textul traducerii Septuaginta, cea considerată de Biserica Ortodoxă ca fiind inspirată divin și care e considerată de Tradiție drept referința din perspectiva interpretării. Totuși, unele nuanțe din Psaltirea „oficială” a zilelor noastre sunt ușor diferite, aceasta pentru că textul autentic, complet, al Septuagintei originale nu este cunoscut, încât traducerea mai recentă ale Vechiului Testament recurg adesea și la versiuni iudaice ulterioare.

Dat fiind că scopul acestui text nu este de a diseca firul în patru pe seama unor dezbateri filologice, ci de a prezenta interpretări care fac parte din Tradiția Bisericii, situația e mult mai simplă. Mă voi referi în cele ce urmează la cartea „Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți” de Eftimie Zigabenu și Sf. Nicodim Aghioritul. Primul, fiind autorul propriu-zis, a trăit în jurul anului 1100, iar al doilea a reeditat cartea șapte secole mai târziu, completând-o cu numeroase note de subsol. Prin urmare, toate citatele din Psaltire preluate după această carte sunt cele care erau în uz în perioada „veacului de aur” al Bisericii și ele corespund cu Septuaginta care era folosită în acea perioadă. Vom putea vedea că diferențele de nuanță dintre traducerea Septuagintei și cea actuală sunt uneori semnificative.

Rândurile care urmează sunt bazate așadar pe interpretările Psaltirii din cartea amintită mai sus.

„Asupra mea s-a întărit mânia Ta și toate valorile Tale le-ai adus spre mine.” (Ps 87,7)

Aici mânia Tatălui este cea îndreptată împotriva păcatelor oamenilor. Numai că Fiul Său Și-a asu-

mat aceste păcate, suferind datorită lor (acele valuri de suferință care se abat asupra Sa provocate de oameni) tocmai pentru a le ispăși. El a răbdat toate acestea pentru a potoli mânia Tatălui. „El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. Și noi Îl socoteam pedepsit, bătut și chinuit de Dumnezeu, Dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat.” (Isaia 53, 4-5)

„Depărtat-ai pe cunoscuții mei de la mine. Pusu-m-au urâciune loruși.” (Ps. 87,8)

Prima propoziție are un corespondent evanghelic: „Și toți cunoscuții Lui, și femeile care Îl însoțiseră din Galileea, stăteau departe.” (Luca 23, 49). Iar a doua, în traducerea actuală a psalmului, e ușor modificată: „ajuns-am urâciune lor”. Poate pentru că altfel nu se potrivește cu acei „cunoscuți” la care se referă propoziția anterioară? Ei bine, în cartea de care am amintit, conexiunile sunt făcute într-un mod diferit. Anume, a doua propoziție e legată de cea următoare, ca făcând parte dintr-un tot care face mai mult sens:

„Pusu-m-au urâciune loruși. Datu-m-am și n-am ieșit. Ochii mei au slăbit de sărăcie.” (Ps. 87, 8-9)

Traducerea actuală spune însă: „închis am fost, și n-

am putut ieși”. Dar, dacă ne referim la Mântuitor, ideea că „n-a putut ieși” e un nonsens. Tot ce a făcut, a făcut pentru a se împlini planul divin de mântuire a oamenilor, conform vocii Sale, nu pentru că El nu ar fi putut face și altfel. Autenticitatea versiunii Septuaginta e întărită aici și de citatul din Sf. Atanasie cel Mare adus în carte referitor la acest pasaj, a cărui logică se mulează perfect pe el: „M-am dat însă iudeilor de Iscarioteanul Iuda și putând Eu a ieși, adică a fugi și a scăpa din mâinile lor, nu am făcut însă aceasta, ci am răbdat de bunăvoie câte rele Mi-au făcut Mie.” Acum devine evidentă și conexiunea de care am amintit: e limpede că „pusu-m-au urâciune loruși” se referă la prigonitorii Mântuitorului, a căror lucrare a fost una conștientă și voită, iar nu la faptul că El doar „a ajuns urâciune” pentru cunoscuții Săi, care s-au depărtat de la El, ceea ce nici în urma patimilor Sale nu ar face sens. Iar faptul că Hristos S-a dat pe Sine de bunăvoie pe mâna prigonitorilor și nu a ieșit, tot datorită unei asumări voluntare, contrastează evident cu faptul de a fi fost închis de aceștia fără să poată ieși, așa cum s-ar desprinde din traducerea actuală.

„Socotitu-m-am cu cei ce se pogoară în groapă; făcutu-m-am ca un om neajutorat, între cei morți slobod. (...) Pusu-m-au în groapa cea mai de jos, întru cele întunecate și în umbra morții.” (Ps. 87,4-6)

Și aici diferențele de nuanță față de traducerea actuală – „socotit am fost ... ajuns-am ca un om neajutorat” - sunt semnificative. Versiunea Septuaginta scoate în evidență caracterul voluntar și în cazul îngropării și pogorării Mântuitorului la iad, căci la acest fapt se referă versetele în cauză. El nu „a ajuns” ca un „om neajutorat” silit de forța unor împrejurări, ci S-a făcut pe sine astfel, prin propria Sa voință. Deși nu era defel un neajutorat, ci un om desăvârșit, plin de putere, ca Fiul al lui Dumnezeu, totuși El S-a smerit de bună voie, golindu-Se de slava Sa divină prin această kenoză asumată.

Iar sintagma „între cei morți slobod” e interpretată tot în aceeași cheie a liberei alegeri. Mântuitorul nu era supus necesității morții și stricăciunii care caracterizează firea umană căzută. Dacă pentru toți oamenii moartea e o fatalitate, El a trecut prin ea de bună voie, nefiind supus caracterului inexorabil al acesteia. Pogorându-se la iad, nu a fost ținut de legăturile iadului, ci a dezlegat legăturile morții care îi țineau pe cei de acolo, cu „slobozenie” și stăpânire. Căci, pentru că era Dumnezeu, Hristos era slobod și de moarte. Pogorârea Sa la iad a avut loc pentru a vesti tocmai biruința asupra morții și înviera.

Această biruință asupra morții și a iadului e vestită

continuare în pag. 2

SIMBOLURI ALE INVIERII

și în slujba din noaptea de înviere de către preot tot prin versete din psalmi, de data aceasta prin următorul fragment memorabil din Psalmul 23:

„*Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul slavei. Cine este Acesta, Împăratul slavei? Domnul Cel tare și puternic, Domnul Cel tare în război. Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice și va intra Împăratul slavei. Cine este Acesta, Împăratul slavei? Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei.*” (Ps.23, 7-10)

Aici e vorba de porțile raiului, ale împărăției cerurilor, care până la Învierea Domnului fuseseră ferecate de veacuri. Acum însă ele nu sunt doar deschise,

ci desființate cu totul, ridicate în întregimea lor, prin intrarea lui Hristos plin de slavă în împărăția cea cerească. Dialogul simbolic care e descris în aceste versete e purtat, după tâlcuirea părinților Bisericii, între „îngerii de jos” și cei „de sus”, pregătind intrarea lui Hristos biruitor și plin de putere prin aceste porți, ca un adevărat „Împărat al slavei” ce era.

Iată de ce perioada dintre Înviere și Înălțare este pentru creștini una plină de bucurie, lumină și slavă, ei trăind alături de Hristos Cel Înviat într-o pregustare a Împărăției veșnice din Ceruri, unde moartea și stricăciunea au fost desființate.

BOGDAN MUNTEANU

Constantin Noica și Statul Legionar

Ierusalime... Ierusalime...

Continuăm seria articolelor scrise de Constantin Noica în coloanele „Bunei Vestiri” după biruința legionară din septembrie 1940, odată cu reparația publicației.

Pe lângă minunatul talent literar al filosofului, îi veți descoperi latura mărturisitoare, credința în biruința și dreptatea Legiunii.

Toată țara simte că s-a întâmplat ceva. Bucureștii celor îmbuibăți nu simt. Bucureștii celor îmbuibăți dorm, dansează sau cântă. E ceva vegetativ care rezistă și se abate să rămână pe loc. Sunt unii oameni molatici care ajung să facă gesturile cele mai violente: numai să poată rămâne pe loc.

«Ierusalime, Ierusalime, care omori pe proroci și ucizi cu pietre pe cei trimiși la tine!»

N-a fost om viu în țara aceasta pe care nepăsarea câtorva straturi de sus ale societății bucureștene să nu-l indigneze. N-a fost suflet mare care să nu dorească țării o altă Capitală – cu prețul mutării ei. Regina Maria, care avea cel puțin o extraordinară înțelegere a frumosului românesc, a dorit de la începutul întregirii noastre mutarea Capitalei. Iar mai ales Căpitanul a dorit-o. Căci nu era vorba numai să dovedească puterea constructivă a sufletului legionar. Era și gândul de-a prăbuși odată cetatea aceasta a sufletelor îngrășate și sterpe.

Cât de mult s-a îngrășat și cât de sterp s-a dovedit orașul lui Bucur în ultimii ani! Nu l-ai mai recunoaște nici pe dinafară, dacă nu l-ai fi văzut atât de des. Un comandant legionar, întors de curând

din Berlin, mărturisea că a regăsit pe toți cei aparținând unei anumite lumi bucureștene, revoltător de buhăiți. Și la fel e orașul. L-ați contemplat în fotografiile cu „vederi” asupra-i? Abia atunci vă-ați da seama că e de nerecunoscut. Ar putea fi oricare oraș din Africa de Sud.

Plutește peste Bucureștii celor îmbuibăți duhul unei lumi care nu e contemporană cu restul României: care nu simte odată cu restul României. (...) dă cele mai catastrofale știri, cu o siguranță și liniște care te paralizază. Cu blocurile lui, cu mașina lui luxoasă, cu conforturile și certitudinile lui, îți stă în față ca o permanentă frână. Nu poate să creadă, dar nici nu se poate întrista. A crede sau a se întrista consumă. El se conservă.

Un singur lucru îl neliniștește: să nu vie avioane străine deasupra Capitalei. Încolo, consimte la orice lașitate, înțelege orice lașitate. «Să dăm, domnule, să dăm din țară și să fim odată liniștiți».

O, de i-am putea scoate din liniștea lor. Din cercurile lor s-au recrutat aproape toți miniștrii de până la 6 Septembrie. Societatea lor e cea care a deținut toate privilegiile și toate trusturile. La picioarele lor s-au stins toate chemările neamului. Astăzi încă nu credeți că ei, cu liniștea și resturile lor de privilegii, sunt cei care vor să frâneze lumea nouă?

Dacă aș fi primar al Capitalei, aș face orice să-i scot din nesimțire: aș da alarma antiaeriană de două ori pe săptămână; le-aș opri apa și electricitatea când le e lumea – lumea lor! – mai dragă. Le-aș închide localurile de noapte și i-aș obliga să facă post negru Vinerea. Orice, orice ar fi de făcut, numai să se trezească. Iar dacă nu s-ar trezi, să li se mute Capitala. Să doarmă în veci în Pompeiul lor. Să doarmă în Sodoma lor!

«Ați osândit, ați omorât pe cel neprihănit, care nu vi se împotriva!»», spune Biblia.

Astăzi, încă vă așezați în calea celor neprihăniți. Dacă nu-i mai puteți lovi, căci nu mai aveți voi buzduganul (buzduganul acela de aur, de 4 kg, % aur, al Regelui vostru), credeți că, rezistând, îi puteți frâna.

Citiți Biblia dacă vreți să vă regăsiți în istorie. Citiți Biblia, dacă nu vreți moartea cetăților sterpe din istorie!

CONSTANTIN NOICA
Buna Vestire Anul IV, nr. 10 (serie nouă), 19 Septembrie 1940

Sfintele Paști

Aiud, 1945

Profitând de atitudinea indecisă a directorului, am obținut permisiunea să sărbătorim Sfintele Paști cu slujba religioasă în curtea închisorii, la Troița Nicadorilor, la care să ia parte toți deținuții, și cei de drept comun. Doar criminalilor de război nu li s-a permis să iasă în curte. Totuși, cu ajutorul gardienilor prieteni, cei de pe latura opusă T-ului care nu puteau vedea slujba Sfintei Învieri au fost băgați în celule cu vedere spre Troiță. Toți preoții noștri împreună cu cei oficiali, ortodox și greco-catolic, care încă funcționau, au pregătit slujba învierii.

La strigarea: Veniți de luați Lumina!, adresată celor „Patru Răsărituri ale lumii” de părintele Ion Marinescu cu un timbru de adevărat Vestitor ceresc, s-au aprins făcliile tuturor, chiar și ale celor din Celular. Imnul Hristos a înviat a spart lumina dimineții, izbucnind, ca un strigăt din morți, din piepturile celor osândiți pentru credința în învierea neamului românesc. Părintele, în afara tipicului, a ridicat Sfânta Cruce spre Celular:

- Hristos a înviat și pentru voi, ca și pentru noi!

- Adevărat a înviat!, am izbucnit într-un singur glas sufletele acestor frați de suferință; acum cunoșteau Puterea Dumnezeului celui Adevărat, care avea să le fie sprijin, nădejde, mângâiere, alinare și binecuvântare atunci când în conștiința lor suferința li se făcea ispășitoare și mântuitoare.

VIRGIL MAXIM,
Imn pentru crucea purtată

„AUDIATUR ET ALTERA PARS!” Pledoarie pentru o dată comună a prăznuirii Sfințelor Paști

Preot prof. VASILE GORDON

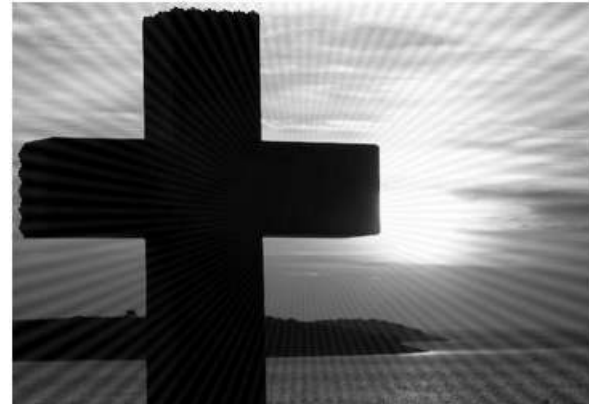
Preliminarii. Credem că toți cititorii revistei „Permanente” cunosc acum disputele și tulburările iscate de propunerea unui grup de intelectuali laici români, în frunte cu Adrian Papahagi și Teodor Baconschi¹, de a se relua dialogul inter-bisericesc în vederea stabilirii unei date comune a prăznuirii Sfințelor Paști de către toate confesiunile creștine. Propunerea, făcută prin intermediul unei Scrisori adresate Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a fost făcută publică prin intermediul paginii de Facebook, apoi răspândită prin numeroase canale media. Textul ei este unul decent, concis și explicit, în pofida unor puncte de vedere insuficient de bine argumentate. În bună măsură, însă, e convingător, fapt pentru care a fost semnat „online” de un număr impresionant de români, din țară și din străinătate. Această susținere largă se datorează, pe de o parte, prețuirii de care se bucură cei doi în rândurile multor conaționali, pe de altă parte, dorinței legitime a tuturor creștinilor din țară și din lume de a se sărbători Paștele la aceeași dată. În același timp, după publicarea Scrisorii s-a stârnit în media românească, cu deosebire pe Facebook, un val uriaș de reacții negative, cele mai multe „uitând” de justetea demersului și vizându-i, de fapt, pe protagoniști, fie din antipatie personală, fie socotind că mesajul lor este unul pro-catolic, pro-occidental, necanonice, anti-ortodox etc. Disensiunile au luat proporții îngrijorătoare și toate privirile erau ațintite spre Patriarhie, în așteptarea unei reacții oficiale. În scurt timp, Vasile Bănescu, purtătorul de cuvânt al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a pronunțat că Sfântul Sinod va discuta chestiunea la întrunirea din luna iunie, fapt care a întezit și mai mult controversa, în loc să le domolească. Notăm și faptul că Vasile Bănescu a și semnat, în nume personal, Scrisoarea redactată de Papahagi și Baconschi. În aceste condiții, părintele profesor Viorel Ioniță a publicat în cotidianul Patriarhiei, *Ziarul Lumina*², un articol amplu (cu precizarea: „Câteva comentarii personale”), în care, în esență, își exprimă dezacordul cu majoritatea punctelor cuprinse în Scrisoare. Având de acum replica destul de aspră și categorică a părintelui profesor, contestatarii Scrisorii au jubilat, iar autorii ei, dimpreună cu semnatarii (între care intelectuali de marcă: Ana Blandiana, Andrei Pleșu, Alex Ștefănescu, Dragoș Ursu etc.) s-au văzut cumva trași de urechi și puși la colț, ca niște elevi indisciplinați. Intervenția publică a părintelui profesor are, însă, meritul de a transmite un mesaj cvasi-oficial mult așteptat, venit „de sus”, dat fiind faptul că preacucernea sa este și Consilier Patriarhal Onorific, temperând cumva controversa devenite incandescente. Din nefericire, însă, suntem în situația în care foarte mulți frați creștini ortodocși din România, dar și din Diasporă, rămân deocamdată cantonați în două tabere aparent ireconciliabile, pe un subiect în care firească ar fi să fie pe-o vorbă, pentru că, în fond, data comună a serbării Sfințelor Paști este o năzuință unanim exprimată de-a lungul timpului, de către toți care cred în Învierea Mântuitorului Iisus Hristos și o mărturisesc cu sinceritate. Paradoxal, la Paști auzim cuvintele sacre „Aceasta este Ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru ea!”, iar noi, frați de aceeași credință, în loc de bucurie, ne certăm pe acest subiect sacru, uitând și de cuvintele-testament ale Mântuitorului: *toți să fie una!* (Ioan 17, 21).

SINE IRA ET STUDIO (Fără mânie și ură; obiectiv). Apelăm la cunoscuta sintagmă a lui Seneca pentru că exprimă foarte bine un principiu călăuzitor în ascultarea și evaluarea opiniei semenilor noștri, chiar și atunci când nu coincide cu opinia noastră. Socotim că aceasta ar fi soluția de viitor pe acest subiect, dar și pe oricare altul, atunci

când este vorba de unitatea credinței – așa cum auzim rostindu-se la fiecare Sfântă Liturghie. Nu se poate ajunge la consens, în nici o chestiune, dacă nu avem bunăvoința să ascultăm și să citim obiectiv părerea celuilalt. În acest sens am pomenit chiar în titlu și de principiul juridic „*audiatur et altera pars*” (*Să fie ascultată și cealaltă parte*), aplicabil la procesele din Tribunale, dar și ca principiu al dialogului pe orice temă. Voci reprezentative, pe de o parte, ca ale promotorilor Scrisorii despre care vorbim (dimprenă cu ale multora dintre semnatarii), pe de altă parte, ale teologiei românești, cum este cea a părintelui profesor Viorel Ioniță (și ale tuturor celor care au salutat mesajul p.c. sale), nu pot fi ignorate, nicidecum batjocorite! Dialog real înseamnă să-l ascuți (și) pe celălalt, altfel „dialogul” se transformă inevitabil într-unul „al surzilor”, cum s-a și întâmplat, din păcate.

Mirenii în Biserică. Cunoscutul canonist român, preotul profesor Liviu Stan, a publicat un volum masiv cu acest titlu, în care descrie aportul uriaș pe care îl au laiciii în viața Bisericii, inclusiv pe linie învățătorescă³. Întemeiat pe o documentare solidă, îndeosebi pe scrierile unor canoniști celebri, cum sunt Balsamon, Zonara, Milaș, dar și pe propria experiență didactică și pastorală, părintele Liviu Stan se pronunță fără echivoc: „Laicii pot predica, cu permisiunea autorității bisericesti. Pot lua parte, așadar, la oficiul magisteriului. Ei pot învăța în biserică, în virtutea obligației generale creștine de a mărturisi credința și în virtutea trimerii generale la slujba cuvântului, care-i privește pe toți laicii. Ei pot, așadar, învăța, predica, pot face misiune, cateheză, pot contribui la întărirea și apărarea credinței prin acțiune publică, cu permisiunea și sub controlul ierarhiei și prin acțiuni particulare, ca părinți, ca membri ai unei familii, ai unei societăți, ca nași etc.”⁴. Așadar, *laicii* Papahagi, Baconschi, Bănescu & comp. și-au exercitat în mod legitim dreptul și datoria de a face misiune, având și susținerea unor ierarhi, preoți și teologi, unii dintre ei fiindu-le prieteni apropiați. Pe de altă parte, s-a propagat intens și un reproș, aparent justificat, că în lista semnatarilor ar fi și nume fără „acoperire ortodoxă” (expresia îmi aparține!), iar prezența lor ar „compromite” întreaga acțiune... Nu are rost să comentăm amplu această greșită optică, bine știindu-se că lista a fost semnată „online” și oricine a avut acces să figureze în ea. Posibil, desigur, ca unii să nu fi semnat din convingere, ci doar ca să compromită demersul. Dar, întrebăm retoric: atunci când la o slujbă din biserică intră și vreun ateu, sau vreun rău intenționat și chiar tulbură cumva liniștea și rânduiala (și se întâmplă uneori, știm cu toții!), se poate susține automat că slujba a fost compromisă prin prezența lor? Nicidecum!

Opinăm, de aceea, că vocea laicilor intelectuali creștini merită întreaga noastră atenție, atunci când sprijină misiunea ortodoxă cu bună credință și cu argumente. Personal, nu am fost întotdeauna de acord cu opiniile publice ale domnilor Adrian Papahagi și Teodor Baconschi (după cum nici domniile lor nu trebuie să fie de acord întotdeauna cu opiniile mele!), dar de data aceasta am constatat că semnează o Scrisoare cu o temă deosebit de importantă și actuală. Argumentele bine expuse m-au dus cu gândul la cunoscuta sintagmă a lui Seneca: „*Quidquid bene dictum est ab ullo, meum est!*” (Ceea ce este bine spus de cineva, îmi aparține!). Amintesc și aici faptul că în decursul istoriei țării noastre, intelectuali laici credincioși au sprijinit cu multă forță misiunea Bisericii, mai ales în vremuri tulburi, cum sunt și cele în care noi trăim acum. Ca semn de prețuire și recunoștință, dar și ca imbold de viitor pentru misiunea ortodoxă, în Cur-

sul de Catehetică pe care l-am predat la Facultatea de Teologie din București am inclus și 10 pagini dedicate slujirii catehetice a laicilor în Biserică⁵, iar unul dintre urmașii la catedră, pr. conf. Vasile Crețu, a publicat recent și o carte în acest sens⁶. În curs și în carte sunt prezentați, selectiv, doar câțiva laici mai cunoscuți, dar întotdeauna când vine vorba despre ei lista este mai bogată și, desigur, deschisă. Personal îi pomenesc pe următorii dintre cei trecuți la Domnul: Simion Mehedintzi, Nicolae Paulescu, G. G. Antonescu, Vasile Voiculescu, Onisifor Ghibu, Vasile Băncilă, Radu Gyr, Petre Țuțea, Mircea Vulcănescu, Ernest Bernea, Horia Bernea, Daniel Turcea, Natalia Manoiulescu, Olga Greceanu, Virgil Căndea, Anastasia Popescu (Mama Sica), Letiția Leonte, Aspazia Oțel Petrescu, Ioan Alexandru, Răzvan Codrescu... Iar dintre cei în viață și activitate: Andrei Pleșu, Teodor Baconschi, Dan Puric, Pavel Chirilă, Sorin Dumitrescu, Ioan Aurel Pop, Costion Nicolescu, Sorin Lavric, Constantin Cucos, Răzvan Bucuroiu, Mona Șerbănescu, Adrian Papahagi, Bogdan Tătaru-Cazaban, Sever Voinescu, Marius Vasileanu... Desigur, în liste merită să fie pomeniți și alții, dar, având aceste nume, studenții primesc indirect îndemnul să-i caute și să-i prețuiască pe cât mai mulți, după cuviință.

*

Încheiem aici pledoaria noastră, recunoscând deschis că intenționat nu am scris nimic despre istoria calendarului (implicit a datei prăznuirii Sf. Paști), întrucât este un subiect foarte vast, despre care s-a scris mult și bine (v. liturgiștii Petre Vintilescu, Ene Braniște, Nicolae Necula etc.), bunăvoință să fie a citi, pentru că ne-am propus doar să ne exprimăm opinia față de controversa iscată recent, pledând pentru cooptarea laicilor intelectuali de bună credință în toate activitățile pastoral-misionare și catehetice și ascultându-le vocea *sine ira et studio*. În rest, e bine ca toți cititorii revistei noastre să știe că tema datei comune a Sf. Paști se află pe agendele tuturor Bisericilor creștine, doar că Întâi-Stătătorii lor trebuie să reia dialogul și să aibă bunăvoința să respecte principiul *audiatur altera pars*. Soluție se poate găsi, pentru că *oamenii inteligenți și onești găsesc întotdeauna o soluție*, indiferent de subiect, timp și loc. Pentru reușită, însă, dialogul onest între membrii comisiilor interconfesionale trebuie însoțit în permanență de rugăciune, comună (așa cum minunat se practică în România), dar și tainică, din partea tuturor, clerici și mireni, pentru că (iarăși apelez la harismatică limbă latină) *Nihil sine Deo!*, precum Iisus Mântuitorul a spus-o: „Fără Mine nu puteți face nimic!” (Ioan 15, 5).

¹ <https://cluj24.ro/adrian-papahagi-scrisoarea-deschisa-privind-dezideratul-unitatii-crestinilor-in-celebrarea-pastelui-trimisa-la-bor-171589.html>.

² <https://ziarullumina.ro/opinii/repere-si-idei/reflectii-pe-marginea-petitei-adresate-conducerei-bisericii-ortodoxe-romane-pentru-a-schimba-data-pastilor-180206.html>.

³ Pr. Dr. Liviu Stan, *Mirenii în Biserică. Importanța elementului mirean în Biserică și participarea lui la exercitarea puterii bisericesti*, studiu canonic-istoric, Sibiu, 1939, 816 p.

⁴ Cap. III, pp. 106-107.

⁵ Pr. Prof. Vasile Gordon, *Introducere în Catehica ortodoxă*, Ed. Sophia, 2004, pp. 99-110.

⁶ Pr. Conf. Vasile Crețu, *Vocația pedagogică a laicilor în Biserică*, Ed. Univ. București, 2022, 298 p.

Mircea Vulcănescu – prigonirea civilă a memoriei unui mărturisitor ortodox

BOGDAN MUNTEANU

Cei care în neodihna lor încearcă să impună o *damnatio memoriae* asupra lui Mircea Vulcănescu invocând scrupulos drept temei juridic pentru aceasta sentința unui „tribunal al poporului” de sorginte bolșevică au obținut, din păcate, un succes de etapă. Tentativele trecute de îndepărtare a bustului sau de schimbare a denumirii liceului din capitală au eșuat. Motivul principal a fost acela că hotărârile respective au trebuit luate la lumina zilei, prin vot deschis, în ședință publică a consiliului local de sector sau a consiliului profesoral al liceului. De fiecare dată decizia a fost luată de un tribunal sui-generis compus din consilieri pe post de jurați, care urmau să voteze conform propriei conștiințe, cântărind argumentele pro și contra care li s-au adus la cunoștință. Datorită puternicelor reacții și a pledoariilor din partea românilor care țin la simbolurile lor naționale, propunerile de eliminare au căzut în cele din urmă la vot.

Dacă au văzut că nu merge la lumina zilei, adversarii post-mortem ai lui Vulcănescu au încercat pe ascuns. Fără niciun anunț public prealabil, s-a întrunit un consiliu de administrație restrâns care în mare taină a luat hotărârea de schimbare a numelui liceului „Mircea Vulcănescu”. Decizia a fost făcută publică abia ulterior, pe site-ul edupedu.ro.

„Conducerea Liceului Tehnologic „Mircea Vulcănescu” din București a schimbat astăzi, 5 aprilie 2023, numele instituției de învățământ în „Liceul Economic nr. 1”. Consiliul de Administrație al școlii a eliminat astfel din titulatura instituției numele lui Mircea Vulcănescu, antisemit condamnat definitiv pentru crime de război printr-o sentință a Curții de Apel București.

„Anunț cu bucurie că, astăzi, Consiliul de Administrație a luat decizia să schimbe numele instituției de învățământ din Liceul Tehnologic «Mircea Vulcănescu» în «Liceul Economic nr. 1». Decizia a fost luată în unanimitate”, a declarat pentru Edupedu.ro primarul Sectorului 4 al Capitalei, Daniel Băluță.”

Trecând peste „bucuria” afișată cu cinism de primarul de sector, întregul fundament al acestei decizii, trâmbițată cu emfază, este unul șubred și mincinos. Iar ce este clădit pe minciună, nu poate dura la nesfârșit. Anume etichetarea lui Mircea Vulcănescu drept „antisemit condamnat definitiv pentru crime de război printr-o sentință a Curții de Apel București” e una profund incorectă și mincinoasă.

Argumente menite să pună lucrurile la punct s-au adus pe larg în timpul dezbaterilor publice anterioare, din cadrul tentativelor eșuate de atentare la memoria sa. Dat fiind că acum am fost puși în fața unui fapt împlinit, reacțiile românilor au putut veni abia ulterior. Chiar dacă ele nu pot schimba această decizie, ele sunt în măsură să spulbere eșafodajul mincinos în virtutea căreia ea a fost luată.

Cităm din comentariile critice postate la articolul de pe edupedu.ro:

Este o zi tristă. Mircea Vulcănescu nu a fost antisemit. Condamnarea lui a fost politică, în baza legii 312/1945 art 1 lit a și art 2 lit a: „dezastrul țării, militând pentru hitlerism sau fascism și având răspunderea politică efectivă au permis intrarea armatelor germane pe teritoriul țării” și „sunt vinovați de dezastrul țării cei care au hotărât declararea sau continuarea războiului contra URSS”. În condamnarea sa nu a fost reținută nici o vină la acte comise împotriva evreilor. A fost arestat în 1945, anchetat și eliberat în mai 1946, prim procurorul Al Ionescu Lungu dispune ordonanța de clasare constatând că Vulcănescu nu e culpabil cu nimic față de dispozițiile legii 321/1945. În august 1946 e rearestat prin ordin de confirmare al Consiliului de miniștri condus de Petru Groza alături de ceilalți demnitari ai guvernului Antonescu.

Sentința Curții de Apel din 2019 nu a confirmat faptul că Mircea Vulcănescu ar fi fost criminal de război. Ei au respins doar calea legală folosită pentru a îl reabilita pe Mircea Vulcănescu. Ba chiar mai mult, au sugerat altă cale de atac care ar fi mai bună pentru reabilitare [a se vedea comentariul următor, n.n]. De ce publicați știri incorecte? Este o rușine ce a făcut Primăria Sectorului 4.

Mircea Vulcănescu a fost subsecretar de stat în guvernul Antonescu. Superiorul lui, Ministrul de Finanțe, era Netta Gheron (evreu), care a fost judecat odată cu Vulcănescu, cu aceleași capete de acuzare (crime de război) și condamnat la mai mulți ani de închisoare decât Vulcănescu. Și el a murit în închisoare. Dar, Netta Gheron a fost reabilitat complet în 2000. De ce să nu fie reabilitat și Vulcănescu, fiind vorba clar de un proces politic?

O zi tristă! Autoritățile române din nou lașe, comunismul triumfă! Deci filosoful martir exterminat de comuniști la Aiud este umilit din nou...rușine imensă! Domnule primar Băluță, vei intra în istoria lepădării naționale, nu ai demnitate! Domnule Florian, te bucuri și rânjești de satisfacție? Antisemitismul îl provocați voi, batjocorind poporul român!

Iată deci care este adevărul în privința condamnării nedrepte – după toate standardele morale și juridice – care continuă să stigmatizeze memoria lui Mircea Vulcănescu până în ziua de azi.

Restituirea adevărului în privința sa nu trebuie însă să se rezume doar la cele de mai sus. Căci scrierile și atitudinile sale rămân străbătute de o sinceră și profundă mărturisire creștină. Aflându-ne în preajma Sfințelor Paști, e potrivit să evocăm dimensiunea simbolică a celei mai mari sărbători creștine prin cuvintele lui Mircea Vulcănescu, care descrie magistral acest simbolism tradițional. El evidențiază distincția dintre Paștele euharistic, care are loc la fiecare liturghie și care comemorează tot jertfa și Învierea Domnului și Paștele anual ca prefigurare simbolică a roadelor aduse prin acestea pentru universul întreg.

„De aceea, Paștile este, înainte de orice: „împărțășire”, dar împărțășire a tuturor din jertfa cea

dumnezeiască. A face Paștile înseamnă, deci, pentru creștin a se împărțăși, a avea parte la Înviere. A face Paștile înseamnă însă, pentru biserică, a se uni împreună în împărțășanie toți creștinii laolaltă, întru nădejdea învierii tuturor.

Asfel, sărbătorirea anuală a Paștilor devine chezașia și semnul Biruinței totale celei de apoi asupra șarpelui și a morții. În această deosebire de înțeles stă și deosebirea timpului de sărbătoare a celor două Paști, cel împlinit și cel de semne. Din nevoia de a înfățișa în vreme acest înțeles al sărbătorii în cadrul anului de semne, izvorăște, deci, sensul așezării datei Paștilor în calendar. Dar aici intervine piatra de poticnire: **Paștile iudeilor**. Dacă între înțelesul celor două Paști legătura e aceea pe care am văzut-o, urmează că sărbătorirea învierii nu se poate face, în nici un chip, odată sau înainte de Paștile iudeilor. (...)

Sărbătorirea Paștilor legii mai departe de către iudei, după ce legea a fost împlinită, înseamnă că iudeii așteaptă încă pe Hristos drept mântuitor, înseamnă, prin urmare, în realitate, tăgăduirea mai departe și răstignirea mai departe a lui Hristos după înviere (Așezămintele apostolești, V,7).

Acesta este înțelesul real al prăznuirii Paștilor iudeilor după răstignirea și Învierea Domnului Hristos.

Ce are de gândit un creștin față de această tăgăduire?

Tăgăduirea și răstignirea lui Hristos înainte de înviere, oricât de greu ar fi de priceput cu mintea, era necesară Învierii lui Hristos. „Trebuia ca Hristosul să pătimească toate acestea și să intre întru slava Sa” (Luca, 24,26)

Săruița acestei tăgăduiri după-nviere și prăznuirea ei la o anumită dată în vreme fac însă imposibilă însemnarea cu aceeași dată sau prăznuirea înaintea acesteia a prefigurării învierii universale, care presupune tocmai că s-a biruit orice tăgadă. (...) A sărbători înainte de iudei înseamnă a lăsa ca tăgăduirea în semne să se facă după pomenirea Biruinței învierii, adică, înseamnă a ne îndoi de eficacitatea mântuitoare a Învierii și chiar a tăgădui învierea adevărată a Mântuitorului. “

(Mircea Vulcănescu, Cuvântul, 3 februarie 1929)

Condensat într-o singură expresie, probabil cel mai important dintre toate elementele care determină simbolistica pascală, nu este altul decât triumful final, eshatologic și universal, al Învierii lui Hristos asupra păcatului și a morții, mai presus de orice tăgadă. Finalul va fi în Hristos și nu în altcineva sau altceva, iar după El nu mai poate urma nimic. Învierea Sa e un simbol al biruinței finale asupra răului. Aceasta e credința pe care Biserica o mărturisește încă de la înființarea ei și va continua să o mărturisească până la sfârșitul veacurilor.

E drept, există tentative moderniste de reinterpretare a acestor canoane care ar sugera, spun unii, doar sărbătorirea Paștelui într-un mod independent de cel al iudeilor, care e considerat a fi nul, depășit odată cu Noul Testament, putând fi deci pur și simplu ignorat. Argumentul ar fi acela că interdicția din Canonul 7 apostolic „Dacă vreun episcop sau preot sau diacon ar sărbători sfânta zi de Paști înainte de echinocliul de primăvară cu iudeii, să fie caterisit.” ar avea sensul de conjuncție logică, adică se referă doar la prohibirea în cazul îndeplinirii ambelor condiții, simultan, deși toate interpretările pe care le-a fixat Tradiția sugerează că Paștele trebuie sărbătorit după echinocliu și totodată după cel iudaic.

Replicându-i la vremea sa unui teolog „progresist” care susținea asemenea teorii, Mircea Vulcănescu scria următoarele:

„Autorul s-a deșteptat din nălucire, a deschis prima oară Pidalionul și a cetit. A cetit și a înțeles! Ce a înțeles nu importă, dar ajunge că a înțeles. Și pentru că acest canon avea o tâlcuire, și pentru că tâlcuirea făcea trimiteri la Așezămintele apostolice, și pentru că acestea consfințeau un uz, autorul

continuare în pag. 5

Golgota

Să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a învrednicit pe noi pe drumul urcușurilor Sale. Să mulțumim lui Hristos că ne-a arătat nouă drumul suferinței și al pătimirii. Să tresărim de bucurie că viața noastră Domnul a binevoit să îngăduie să se asemene cu a Lui..

Căci altfel ce bucurie albă ne-ar lumina sufletul, ce nădejde fără sfârșit ne-ar întări puterile, ce surâs de biruință ne-ar ilumina ochii și ce răsnet tainic ne-ar întări cuvântul, dacă nu ne-ai fi învățat, Doamne, că puterea cea adevărată abia în străfundul ființei noastre o găsim, acolo unde nu putem ajunge decât după ce soarta ne-a apus pe umeri povara grea a pătimirii, silindu-ne să ne căutăm sprijin în nădejdea cea mai din adânc.

Ce-am fi fost noi, Doamne, fără mila de a ne fi trimis în cale suferința?

Iată, Doamne, noi îți mărturisim, că tot ce e mai bun în noi, din suferință a rodit – din suferința de care Te-ai milostivit să ne învrednicim. Gândul nostru cel mai adânc în tăcerea împietrită a închisorilor l-am găsit. Platoșa curajului nostru în fața loviturilor asupritorilor am aflat-o. Călirea ideilor noastre prin biciul ironiilor și al iubirii am împlinit-o. Tăria noastră morală în proces nedrept am dobândit-o. Pe Tine, Doamne, prin moartea noastră Te-am aflat.

Da, Doamne, îți mulțumim pentru toate ce ne-ai învrednicit să îndurăm până acum. Și ne rugăm ca să putem îndura până la capăt. Știm că vom sui Golgota până sus, dar că acolo ne așteaptă lumina Învierii Tale.

Știm că altă cale nu mai avem și așteptăm să se întâmple toate. Căci am văzut că se împlinesc Scriptura și pentru noi. La fel ca în scriptură, când s-a făcut de ziuă, toți preoții cei mai seamă și bătrânii norodului au ținut sfat împotriva noastră ca să ne omoare.

Apoi ne-au legat și ne-au dus în închisori.

Și ne-au bătut și ne-au scuipat.

Și ne-au judecat ani de-a rândul. Și la judecată ne-

au întrebat: *Oare voi sunteți neamul?* – *Da, am răspuns noi, suntem.*

Dar n-am vrut să răspundem nimic la calomniile preoților celor mai de seamă și ale bătrânilor.

Și deoarece la fiecare praznic mare, stăpânirea avea obiceiul să mai sloboadă pe cei întemnițați – și erau acum mulți întemnițați vestiți, cari furaseră visteria stăpânirii și multe nelegiuiri făcuseră – Pilat a ispitit norodul: „Pe care voiți să-i slobozesc? Pe cei cari au furat, sau pe cei tineri ce se numesc legionari?”

... Preoții cei mai de seamă și bătrânii au înduplecat noroadele – (adică opinia publică) – să ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-l prăpădească.

Și iată, Doamne, punct cu punct, cum se îndeplinesc toate patimile și cum se împlinesc azi, aidoma, scriptura și pentru noi, în așteptarea Învierii pe care ne-ai învrednicit s-o întrezărim.

VICTOR PUIU GÂRCINEANU

Cuvântul Argeșului, 1 mai 1937

Sfânta, marea Înviere a Neamului

Orice Înviere crește din moarte, o moarte simbolică a Unuia pentru toți. Ea presupune însă păcatul originar al tuturor, păcatele de plumb ale tuturor. Prin moartea Unuia, nu a unora, Omul, învingându-se pe sine, în tot ce are mai specific și mai pământesc, ucis păcatul. Învierea însemnează nou început; o recoltă de viață pură, pornită din calități și tinzând spre mărire și glorie.

Învierea Neamului meu, pentru că și aici sunt păcate de ucis, se vestește surd. Un freamăt de primăvară unică prinde a clătina vegetația străfundă a Sufletului românesc, în timp ce spre Golgota stâncoasă a crucificării, cei mai buni își duc ofrandă trupul.

Se va cutremura pământul și cerul va scăpăra ful-

gere, poate. Catapeasma unui templu păgân va trosni infernal, într-o prăbușire definitivă, atunci când ultima jertfă va încheia ciclul pătimirii noastre.

Și apoi un soare nou și o țară frumoasă și un Neam temător de Dumnezeu... va fi Învierea, sfânta Înviere a Neamului românesc.

**ALEXANDRU
CONSTANT**

**Cuvântul
Argeșului,
1 mai 1937**

MIRCEA VULCĂNESCU – PRIGONIREA CIVILĂ A MEMORIEI UNUI MĂRTURISITOR ORTODOX

s-a năpustit asupra lor, doborând la pământ pe Vlastare –autorul tâlcuirii – [Matei Vlastare, canonist bizantin din secolul al XIV-lea, a cărui tâlcuire e conținută în „Pidalion“, n.n.] ca pe un „sofist“ netrebnic, scoțând din uz Așezămintele apostolice ca apocrife și a decretat uzul bimilenar al bisericii caduc.

Apoi, cu o cutezanță care n-are drept măsură decât inconștiența, spre a nu-și da de gol înșelăciunea, se scurge-n laude fățarnice și preamăriri ale Tradiției, pe care a necinstit-o în chipul de mai sus, proclamându-se ortodox adevărat, cu temenele către fețele bisericesti care i-au patronat nelegiuirea.

Toată această pretinsă argumentare constituie însă o sofismă atât de grosolană, încât în fața ei trebuie să ne întrebăm dacă e rea-credință sau prostie.

Într-adevăr, autorul începe prin a-și acorda aceea ce e de demonstrat. El afirmă că sensul canonului e acel care-i convine și apoi infirmă, una după alta, ca necanonice, tâlcuirea Așezămintelor apostolice și Tradiției, care i se împotrivesc, atunci când, de fapt, tocmai sensul acestui canon e în discuție și pentru lămurirea lui sta: 1) tâlcuirea; 2) Așezămintele ... 3) tradiția bisericască. E aici o petițiune de principii de neînlăturat [raționament circular, folosirea premisei de demonstrat în

demonstrarea ei, n.n.].

Argumentarea nu ar sta în picioare decât dacă autorul ar ști de altundeva sigur care e sensul adevărat al canonului pe care-l opune tradiției bisericii; de pildă, dintr-o „revelație“ a sa proprie asupra chestiunii.

Ce are însă de răspuns dreapta credință față de o astfel de „revelație“ personală, opusă patrimoniului întreg bisericesc? Este eretic și nelegiuit procedul de a opune năzăreala ta personală revelației obștești, dată în paza bisericii. Preferând aceea ce îți se pare ție a fi adevăr la aceea ce ai primit a fi Adevăr, de la biserică, te-ai și scos din Biserică și ai devenit eretic, de ai avea pentru tine tot consimțământul evidenței tale personale. Este, deci, eretic și nelegiuit procedul de a opune înțelesul tău personal al unui text – fie acest înțeles oricât de corect „științificește“ – împotriva înțelesului pe care i-l dă tradiția vieții bisericești, din care nu ești decât parte. Căci Tradiția bisericii este un izvor de cunoaștere reală și sigură, mai presus de rațiunea individuală a mea sau a lui Fiuoagă. Înlăturând această „cunoaștere prin biserică“, adică tâlcuirea dată de tradiție unui text spre a-i da o tâlcuire mai potrivită cu ceea ce știu eu, îmi răpesc orice posibilitate de a mai ști ceva sigur despre aceasta. Un text care-mi vine prin tradiție –cum e canonul- nu poate fi desprins de întregul de viață în care a ajuns până la noi și nici despărțit de înțelesul tradițional ce i s-a dat, chiar dacă minții mele îi este greu să priceapă.“

(Mircea Vulcănescu, Cuvântul, 15 martie 1929)

Cu alte cuvinte, cei care au susținut sau susțin că

unele canoane aveau la momentul emiterii lor un anumit sens, care ulterior ar fi fost alterat printr-o exegeză neconformă cu el, alterare preluată pur și simplu cu inconștiență de întreaga Biserică, ignoră fermitatea cu care de-a lungul veacurilor Biserica însăși s-a opus oricăror modificări de cult sau dogmatice care ar contraveni adevăratului duh al tradiției ei și care, implicit, i-ar împrăstia bogăția simbolică. Încât o răsturnare peste noapte a înțelesurilor, datorită unor pretinse modificări aduse în Evul Mediu, și care să fie și acceptată fără împotrivire, ar fi imposibilă. Cea mai credibilă explicație nu poate fi de fapt decât aceea că acei canoniști bizantini care au exprimat pe larg înțelesul canoanelor nu au făcut altceva decât să reproducă învățătura Bisericii, unanim acceptată înainte și după ei. Ei nu au fost niște inovatori, ci niște păstrători fideli ai tradiției, iar exegeza lor e una normativă, indiferent de sensurile filologice sau lexicale care s-ar putea desprinde dintr-un text canonic.

Astfel, Mircea Vulcănescu, a cărui memorie este atât de prigonită în zilele noastre, nu a făcut altceva decât să mărturisească în chip sincer și curat adevărul de credință al Bisericii Ortodoxe. Prin scrierile și atitudinile sale el a fost un mărturisitor autentic, fără cea mai mică urmă de abatere de la adevăr. Iar prin moartea sa martirică din temnița comunistă și-a pecetluit această mărturisire cu prețul propriei vieți. Așa se cuvine să-l înțelegem și să-l prețuim de fapt pe cel pe care unii îl vor stigmatizat pe vecie cu eticheta infamă pe care i-a pus-o un tribunal bolșevic, nelegitim și abuziv.

BOGDAN MUNTEANU

José Antonio trăiește!

Comunicatul Fundației „Profesor George Manu” în legătură cu deshumarea abuzivă și profanatoarea a lui José Antonio Primo de Rivera săvârșită de guvernul socialist al Spaniei condus de Pedro Sanchez, la 24 aprilie 2023 (ziua în care se împlinesc 120 ani de la nașterea lui José Antonio).

«Iar îngerul, răspunzând, a zis femeilor: Nu vă temeți, că știu că pe Iisus Cel răstignit Îl căutați. Nu este aici; a înviat, precum a zis; veniți să vedeți locul unde a fost pus Domnul. Și, degrabă mergând, spuneți ucenicilor Lui că a înviat din morți și, iată, va merge înaintea voastră în Galileea; acolo Îl veți vedea. Iată, v-am spus vouă.» Matei 28:5-7

Deși au trecut aproape 2000 de ani, tactica fariseilor rămâne aceeași: batjocorirea, păzirea și arestarea trupului, sperând că astfel vor putea opri învierea. O, fii ai pierzării, ce sunteți! Voi nu ați înțeles că învierea lui Hristos v-a învins atunci și acum și că vă va învinge în veacul veacului.

Jose Antonio trăiește! Cel care a murit în Hristos, căzut pentru Dumnezeu și Spania, nu poate fi învins de Satana, chiar dacă astăzi și-a așezat confortabil marionetele în guvernul Spaniei (și în ale lumii întregi) și comite crime în numele unei legi perfide și ticăloase. José Antonio va continua să trăiască, chiar dacă îi profanați oasele, chiar dacă îl mutați, îl ascundeți sau îl arestați. Puteți distruge și batjocori partea materială, dar nu puteți învinge niciodată partea spirituală. Știind toate acestea, alegeți să vă răzbunați pe oasele celui ucis mișelește de bunicii voștri. Degeaba îl veți dezgropa pe José Antonio, cel care a murit pentru cruce, nu este acolo, a înviat!

Nebuni și orbi! Sunteți pioni lași în planul celui rău, vindeți adevărul pentru funcții și victorii politice efemere. Plata voastră va fi pe măsură!

Camarazi spanioli, vă cunoaștem durerea și înțelegem furia și sentimentul de neputință în fața guvernanților trădători. Dar știind că Hristos a înviat și prin el și José Antonio și toți căzuții noștri spanioli și români, știm că victoria este a noastră atâta timp cât steagul lui José Antonio continuă să fluture cu mândrie în mâinile voastre.

Împreună suntem ca femeile mironosițe care au mers să vadă mormântul în zori. Mereu martori ai învierii lui José Antonio, a lui Moța și Marín... Asemenea lor, am ascultat cuvântul îngerului care ne-a poruncit să mergem să vedem locurile în care le-au fost puse trupurile. Și în Alicante, și în Valle de los Caídos, și la Majadahonda și în Paracuellos și în Labajos și peste tot unde comunismul satanic i-a secerat pe martirii noștri. Și pentru că am auzit această chemare, nu ne este frică să mărturisim tuturor că José Antonio trăiește, că José Antonio luptă, că José Antonio nu poate fi învins în moarte, așa cum nu a putut fi învins în viață.

Este o mândrie sfântă să fii martorul lui José Antonio! Și nicio lege, nici un guvern nu poate lua acest drept și privilegiu.

José Antonio trăiește și va trăi veșnic! Trădătorii, ticăloșii, profanatorii și antihristii sunt morți sufletește, chiar dacă fizic umblă printre noi și fac legi ale răzbunării.

Hristos a înviat!

José Antonio – PREZENT!

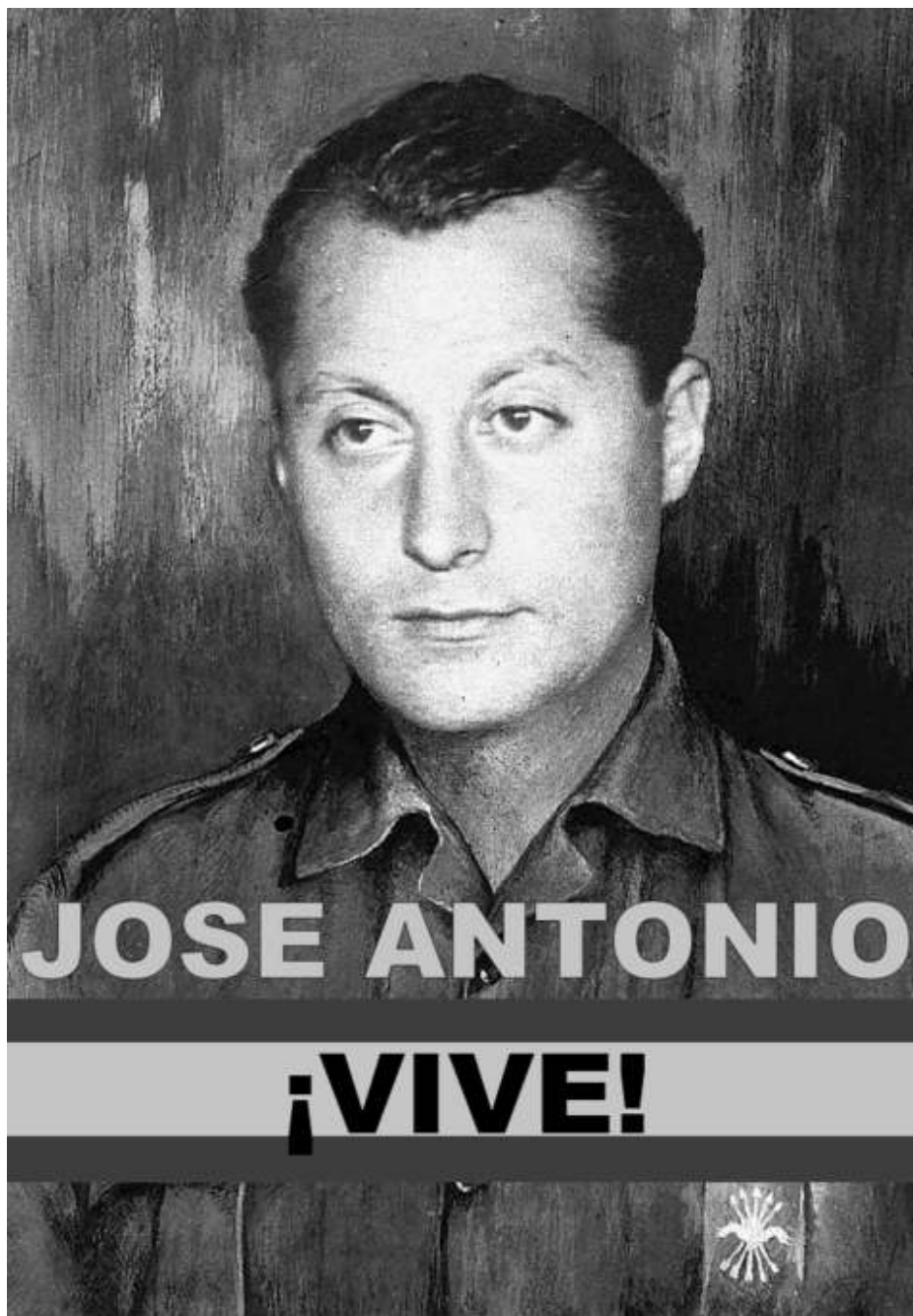
Trăiască Spania!

Trăiască România!

CEZARINA CONDURACHE,

Președinte

Fundația Profesor George Manu

¡José Antonio vive!

El ángel les dijo a las mujeres: «No se asusten. Yo sé que están buscando a Jesús, el que murió en la cruz. No está aquí; ha resucitado, tal y como lo había dicho. Vengan a ver el lugar donde habían puesto su cuerpo. Y ahora, vayan de inmediato a contarles a sus discípulos que él ya ha resucitado, y que va a Galilea para llegar antes que ellos. Allí podrán verlo. Este es el mensaje que les doy.» Mateo 28:5-8

Aunque han pasado casi 2000 años, la táctica de los fariseos sigue siendo la misma: burlarse, custodiar y arrestar el cuerpo, esperando que así puedan detener la resurrección.

¡Ay, hijos de perdición que sois! Nunca entendieron que la resurrección de Jesucristo le derrotó entonces y ahora y le derrotará por los siglos de los siglos.

¡José Antonio vive! El que está muerto en Cristo, caído por Dios y por España, no puede ser vencido por Satanás, aunque hoy haya colocado cómodamente sus marionetas en el gobierno de España (y de todo el mundo) y delinque en nombre de leyes viles y traicioneras. José Antonio seguirá viviendo, aunque profanes sus huesos, aunque lo traslades, lo escondas, o lo arrestes. Puedes destruir y burlarte del lado material, pero nunca podrás vencer el lado espiritual. Sabiendo todo esto, eligen vengarse de los huesos del asesinado por sus antepasados.

¡En vano desenterraréis a José Antonio, el que murió por la cruz, no está allá, ha resucitado!

¡Locos y ciegos! Sois peones cobardes en el plan del mal, vendéis la verdad por funciones y efímeras victorias políticas. ¡Vuestro pago será puntual!

Camaradas españoles, conocemos vuestro dolor y comprendemos el enfado y el sentimiento de impotencia frente a los malvados gobernantes. Pero sabiendo que Cristo resucitó y a través de él también José Antonio y todos nuestros caídos españoles y rumanos, sabemos que la victoria es nuestra mientras la bandera de José Antonio siga ondeando con orgullo en vuestras manos.

Juntos somos como las mujeres que de madrugada fueron a ver el sepulcro. Siempre testigos de la resurrección de José Antonio, de Mota y Marín... Como ellas, escuchamos el mensaje del ángel que nos ordenó ir a ver los lugares donde habían puesto sus cuerpos. Y en Alicante, y en el Valle de los Caídos, y en Majadahonda y en Paracuellos y en Labajos y en todas partes donde el comunismo satánico segó a nuestros mártires. Y porque hemos escuchado este llamado, no tenemos miedo anunciemos a todos que José Antonio vive, que José Antonio lucha, que José Antonio no puede ser vencido en la muerte como no fue vencido en vida.

¡Es un santo orgullo presenciar a José Antonio! Y ninguna ley, ningún gobierno puede quitarnos este derecho y privilegio.

¡José Antonio vive y vivirá para siempre! Los traidores, bastardos, profanadores y anticristos están muertos espiritualmente, aunque físicamente caminen entre nosotros y hagan leyes de venganza.

¡Viva Cristo Rey!

¡José Antonio – PRESENTE!

¡Arriba España!

¡Arriba Rumania!

CEZARINA CONDURACHE,

Presidente

Fundación Profesor George Manu

Ultima întâlnire cu Jose Antonio

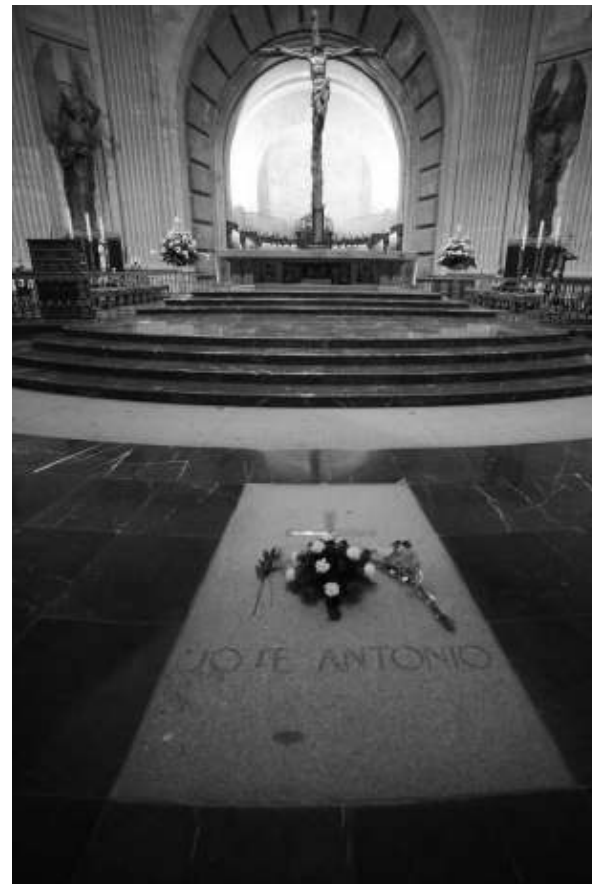
Preot prof. MARIUS VIȘOVAN

În ianuarie, cu ocazia călătoriei în Spania pentru comemorarea anuală de la Majadahonda a eroilor noștri legionari Ionel Moța și Vasile Marin, am depus, împreună cu membrii și prietenii Fundației noastre „George Manu”, tradiționala ofrandă de 5 trandafiri la mormântul lui Jose Antonio Primo de Rivera din grandioasa Bazilică de pe munte din complexul Valle de los Caidos (Valea celor căzuți în Războiul Civil 1936-1939), ca un omagiu pe care îl exprimăm la fiecare vizită în acest loc sacru pentru fondatorul Falangei Spaniole, acest suflet incandescent de vizionar și poet, martir creștin și inspirator al mai multor generații, atât de asemănător cu Căpitanul nostru Corneliu Zelea Codreanu, atât în principii și dăruire totală dar și în jertfa deplină și roditoare.

În duminica ce a urmat comemorării noastre, eu am mers din nou la Bazilica de pe munte, ce domină maiestuos centrul Spaniei (cine nu a fost, să meargă neapărat!), de data aceasta însoțit doar de prietenii spanioli, pentru a participa la liturghia solemnă a călugărilor benedictini, a cărei atmosferă te transportă în timp în ambianța monastică a Evului Mediu (cântecul este în limba latină, cântate de corul de copii pregătiți de călugări). După liturghie, am mai rămas câteva minute în meditație la mormântul lui Jose Antonio, cu sentimentul că o fac pentru ultima dată...

Știam că mormântul urma foarte probabil să fie desființat, printr-un act de profanare prezentat ca o mare victorie a guvernului socialist ticălos, care prin legi tot mai strâmbe, prin politizarea veninoasă a instituțiilor, prin acapararea justiției vor să ucidă sufletul Spaniei, îngropând sau ștergând tot ce e sfânt și nobil în trecutul și prezentul acestui popor creștin de mare profunzime, care a dus Evanghelia în toate colțurile planetei (peste 500

milioane de creștini sunt de origine spaniolă și alte sute de milioane au primit credința prin misionarii spanioli), popor care s-a opus comunismului și a învins prin jertfe impresionante (peste 2.000 de martiri deja canonizați dar și sutele de mii de eroi din tranșee) dând speranță tuturor celor care au fost oprimați de cancerul omenirii (în închisorile comuniste din România figura generalului Franco se bucura de multă admirație și Spania era modelul că bolșevismul poate fi zdrobit). Am sperat că totuși, acest moment nu va veni, că undeva demersurile perfide vor fi blocate...Prietenii spanioli s-au strâns

în jurul meu la mormânt - Carmen Cendan cu copiii ei, Mercedes și Ignacio și alți câțiva cunoscuți (Carmen nu e oricine pentru noi, ea vine de la vârsta de 9 ani la comemorările legionare de la Majadahonda și l-a cunoscut personal pe Comandantul nostru Horia Sima, fapt pentru care o invidiez...) și am rostit împreună o rugăciune în limba latină pentru Jose Antonio: „Requiem aeternam dona ei Domine et lux perpetua luceat ei” („Odihna veșnică dă-i-o lui Doamne, și lumina cea fără de sfârșit să-i strălucească lui”). Apoi am ieșit încet din Bazilică...

Oriunde vor fi osemintele lui Jose Antonio, el este viu în Împărăția lui Dumnezeu, în Falanga cerească, alături de martirii noștri români și ai tuturor neamurilor! Și este viu în inimile noastre!

Jose Antonio Primo de Rivera

José Antonio Primo de Rivera y Sáenz de Heredia s-a născut la Madrid la 24 aprilie 1903 fiind cel mai mare din cei 5 frați, rămași de mici orfani de mamă. A studiat dreptul la Universitatea Centrală din Madrid, obținând licența în 1922. Deși era fiul generalului Miguel Primo de Rivera, care a condus Spania între 1923 și 1930, Jose Antonio a rămas total în afara politicii până la moartea tatălui său.

A candidat la alegerile din 1931 din partea efemerei Uniuni Monarhice Naționale, dar nu a obținut locul de deputat de Madrid pe care îl sperase. Repulsia sa față de vechile formule politice l-a făcut să se intereseze de fenomenul fascist participând în 1933 la unicul număr al periodicului El Fascio cu un articol care preconiza un nou model de stat social.

A înființat apoi Mișcarea Sindicalistă Spaniolă, proiect politic care s-a maturizat în următoarele luni, fiind lansat la 29 octombrie 1933 la Teatrul de Comedie din Madrid. Câteva zile mai târziu noua mișcare a fost înregistrată cu numele de Falanga Spaniolă. Va începe o febrilă activitate politică și în februarie 1934 Falanga a fuzionat cu un alt partid de doctrină apropiată condus de Ramiro Ledesma Ramos, numărul membrilor a crescut, personalitatea lui Jose Antonio se afirma tot mai mult, dar la alegerile din 1936 falangiștii nu reușesc să se coalizeze cu restul partidelor de dreapta și nu obțin nici un loc în Parlament, deși apelul lor la solidarizare în fața pericolului marxist era cât se poate de realist.

A fost arestat împreună cu majoritatea liderilor

falangiști la 14 martie 1936 iar, la 5 iunie transferat la închisoarea din Alicante, unde se afla la izbucnirea insurecției din 18 iulie 1936. Dornic să oprească tragedia războiului civil se oferă să medieze încetarea conflictului, dar oferta sa este respinsă de guvernul republican. Judecat pentru rebeliune este condamnat la moarte și executat la 20 noiembrie 1936. Cu câteva ore înainte a lăsat

scris în testamentul său „Fie ca sângele meu să fie ultimul sânge spaniol vărsat în discordii civile”. Nu va fi așa din păcate, jertfele spaniole vor fi foarte numeroase, fiii săi spirituali falangiști dând o mare contribuție de luptă și sânge pentru zdrobirea comunismului și eliberarea Spaniei.

La terminarea războiului, rămășițele sale pământești au fost duse la Mănăstirea San Lorenzo din Escorial unde vor sta până la 30 martie 1959 când au fost așezat în fața altarului principal al Bazilicii Sfintei Cruci din Valle de los Caidos, purtat pe umeri de camarazii săi falangiști, mulți dintre ei neapucând să-l cunoască în timpul vieții.

George Manu: Problema evreiască (II)

-O analiză lucidă și echilibrată cuprinsă în cartea „În spatele cortinei de fier”, bazată inclusiv pe cifre și statistici unanim acceptate la vremea respectivă -

Din cele de mai sus reiese clar că antisemitismul în România are motive destul de puternice, care nu sunt de natură ideologică sau religioasă, ci de natură națională, socială și economică. Antisemitismul românilor, care este în general pasiv, a luat în mai multe ocazii forme violente, fără să ajungă cu toate acestea, până în anii din urmă, la asasinat sau la progromuri, ca altă dată în Polonia, Rusia sau Ungaria. Când se vorbește despre ororile antisemite din România, un observator imparțial trebuie întotdeauna să aibă în vedere partea de exagerație și de văicăreală care, din timpul lui Eremia, fac parte din tradiția poporului evreu. În general totul se reducea la câteva bătăi și câteva geamuri sparte, adică la mult mai puțin decât se ajunge obișnuit în Statele Unite, în cursul unei campanii electorale mai vii. Mișcările studențești, după primul război mondial - care sunt originea Gărzii de Fier - nici ele n-au mers mai departe.

Numai după trecerea României sub influența germană, situația evreilor a devenit mai grea, și aceasta nu din cauza antisemitismului poporului, ci din cauza măsurii luate de guvernul Antonescu în urma presiunilor germane repetate.

Astfel, drepturile civile ale unor evrei au fost reduse. Proprietățile lor au fost în parte expropriate sau trecute sub controlul statului, în timp ce ei, în loc să fie trimiși pe front, au fost încadrați, pentru un timp anumit, în echipele de muncă, care se ocupau, fie de agricultură, fie de industrie, fie cu curățirea ruinelor provocate de bombardamentele aeriene. Intelectualii au fost în general întrebuițați în cadrul autorităților de stat sau în serviciile auxiliare ale armatei. Numeroși evrei au fost scutiți de acest lucru. De altfel, descendenții evreilor care au luptat alături de România în anii 1877-78 sau în 1916-19, adică evreii care ar putea fi considerați ca legați sufletește de România, au avut totdeauna un tratament privilegiat. Mulți evrei au lucrat în diferitele societăți financiare și comerciale germane, întemeiate atunci în România. Deportările de evrei în lagărele de concentrare au avut loc sub regimul Antonescu, ca măsură individuală în întreaga Românie, după cum s-a făcut și pentru românii, membri ai partidelor democratice, membri ai Gărzii de Fier sau cu simplii cetățeni. Deportările în masă a populației evreiești au fost făcute pe teritoriul actual al României, numai în Bucovina de Sud, în județul Dorohoi și în Transilvania de Nord.

Numărul total al evreilor din Bucovina de Sud era în 1941 [de] 18.000 din care cel mai mare număr a fost deportat în lagărele de concentrare din Ucraina ocupată de către trupele române, unde se pare că au suferit pierderi destul de serioase din cauza epidemiilor. Nu avem cifra exactă. După cum nu se cunoaște nici cifra acelor care s-au reîntors acasă la ei.

În județul Dorohoi, în anul 1941, erau 11.000 evrei, din care au fost deportați 9.000 în lagărele din Ucraina. După cifrele date de presa guvernului Groza, în primăvara anului 1945, ar fi fost repatriați 14.000, adică mai mult decât ar fi plecat. Cifra poate să nu fie cu totul exactă, însă apare clar că totalitatea evreilor deportați din Dorohoi s-a reîntors acasă.

Numărul evreilor de pe teritoriul actual al României, victimă deportărilor făcute din ordinul guvernului Antonescu, nu poate depăși câteva mii. Cifre de zeci și chiar de sute de ori mai mari date în diferite ocazii, trebuiesc considerate ca exagerări făcute, fie sub imperiul unei indignări, lesne de înțeles, fie în scop de propagandă.

Deportarea evreilor din Transilvania de Nord a fost

făcută în primăvara anului 1944, nu de către guvernul român ci de guvernul maghiar, de care depindea în acest timp teritoriul și căruia, pe bună dreptate trebuie să-i lăsăm responsabilitatea acestui fapt. Cea mai mare parte a acelor 151.000 evrei din Transilvania de Nord au fost deportați în Germania și în Polonia.

În septembrie 1945, după ziarul evreiesc „Renașterea noastră”, din 23 septembrie 1945, se mai găseau încă în Transilvania de Nord 25.000 evrei și după același ziar din 13 octombrie 1945 au fost găsiți încă, în lagărele din Germania 30.000 evrei care trebuiau să se întoarcă în cursul săptămânilor viitoare. De atunci s-au mai găsit mulți evrei din Transilvania de Nord în lagărele germane. Supraviețuitorii deportărilor se ridică la mai mult de 55.000 și victimele lor la mai puțin de 95.000. Încă odată aceste victime nu pot fi reproșate nici guvernului și cu atât mai puțin poporului românesc, ci numai guvernului maghiar.

Niciodată n-au existat în România pogromuri propriu zise, nici chiar în timpul ocupației germane. Două evenimente cu toate acestea au fost interpretate ca atare. Primul s-a petrecut la București în ianuarie 1941, cu ocazia tulburărilor care au caracterizat căderea guvernului Gărzii de Fier, tulburări în care pleava mahalalelor exasperată a omorât 100 de evrei. Al doilea s-a produs la Iași puține zile după începutul războiului împotriva Rusiei. Ca urmare a unor agresivități neexplicate asupra unor soldați români și germani, au fost uciși în acest oraș, care pe atunci se găsea la o distanță de 15 km de front, câteva mii de evrei. Asasinii au fost mai ales proveniți din trupele germane, însă unele autorități polițienești române au fost amestecate și ele în acest incontestabil act de barbarie; populația românească n-a avut nici un amestec. Cercurile evreiești susțin că actele de agresivitate care au motivat masacrul au fost înscenate de trupele germane. Adevărul este greu de definit într-un mod cu totul imparțial. Numărul real al victimelor pare a fi fost 3.400. Comunicatul guvernului Antonescu dădea ca cifră 500, presa evreiască a vorbit uneori de 12.000. „Memento statistic” de care a fost vorba mai sus dă pentru populația totală evreiască a județului Iași cifra de 37.474 în 1941 și după masacre, în 1942, 34.006.

Din această expunere rezultă că România este dintre țările supuse dominației germane între 1939 și 1945 aceea în care evreii au suferit cel mai puțin și că în aceste suferințe partea care privește guvernul român, în speță guvernul Antonescu, este destul de mică și partea care privește direct poporul român este aproape nulă. Faptul a fost de altfel admis în conversațiile particulare de către unele personalități evreiești autorizate ca dl. Filderman, fost președinte al Uniunii Evreilor din România, care a recunoscut că evreii din România, datorită viața mareșalului Antonescu. Nu aceasta este însă părerea masei evreiești, care de la 23 august 1944 este cuprinsă de un adevărat „amok” al răzbunării, mai mult din cauza fricii care au avut-o timp de patru ani, decât din cauza suferințelor pe care le-au îndurat realmente și care de fapt n-au fost mai mari decât acelea ale poporului român însuși. Am văzut mai sus că 27.000 evrei au fost deportați de pe teritoriile actuale ale României de regimul Antonescu, cea mai mare parte, probabil mai mult de 20.000, s-au întors acasă. Mai puțin de 4.000 au fost omorâți în timpul dezordinilor de la București și de la Iași. Numărul total al victimelor nu poate depăși 10.000. Fără a vorbi de pierderile suferite pe front, foarte puțini din cei 134.000 prizonieri [români] luați fără nici un drept de către ruși, după 23 august 1944, s-au reîntors acasă.

Acest delir al talionului este atât de caracteristic, încât ministrul comunist al justiției, Pătrășcanu, nu s-a putut abține să nu facă aluzii în cursul declarațiilor sale de presă, din octombrie 1944, cu ocazia restituirii proprietăților urbane evreiești.

Combinată cu fostul său colaboraționism, această sete de răzbunare face din populația evreiască unul din cele mai bune instrumente pe care rușii au putut să-l găsească, pentru opera lor de dezagregare a României. Am văzut mai sus că în mare parte, membrii guvernului Groza au sânge evreiesc sau legături de familie cu evreii. Am văzut că Ministerul de Interne este, prin ministrul Teohari Georgescu și prin secretarii săi generali, Schraer și George Silviu, cu totul în mâna evreilor. Am văzut cum Comisariatul Român pentru Executarea Armistițiului, organ de transmisiune pentru ruși a presiunilor și pretențiilor lor, este în mâinile evreilor, prin dl. Oeriu. Siguranța Generală a Statului, Poliția și Serviciul Secret sunt la fel în mâinile evreilor, în autoritățile sau în instituțiile cele mai importante există un conducător acoperit sau un supraveghetor evreu. În această rețea, care acoperă toată administrația românească, rușii sunt în măsură întotdeauna să fie bine informați asupra celor ce ar putea proceda statul român și întotdeauna în măsură să-i impună tot ce ar dori fără intervenții prea directe, adică, fără să-și creeze o prea mare opoziție deschisă, nici antipatii suplimentare, în sânul populației românești.

Pe de altă parte, evreii conduc partidul comunist prin d-na Ana Pauker, Vasile Luca care, de asemenea, au sânge evreiesc d-nii Teohari Georgescu, Chișinevschi, Miron Constantinescu și mulți alții, foane mulți alții. Ei țin în mână Apărarea Patriotică prin dl. Schraer, ARLUS-ul prin dl. Oeriu, Confederația Generală a Muncii prin dl. Levin și Azrial și alte organizații paralele ale Partidului Comunist.

Activitatea tinerilor evrei în detașamentele de control ale Apărării Patriotice sau ale altor organizațiuni „civice” a devenit odioasă micii burghezii românești.

Presa este aproape în întregime în mâna evreilor. Ziarele comuniste, „Scântea” și „Ultima Oră” au, cu rare excepții, numai redactori evrei. Ziarele independente ca „Jurnalul de dimineață”, „Semnalul” și „Timpul” sunt cu totul în mâna evreilor. Această presă zisă independentă este prima care denunță și instigă împotriva oricărui centru de rezistență românească, indiferent dacă există sau va exista. Aceeași presă se întrece în laude și în admirație față de Rusia și de tot ce e rusesc.

Toate aceste personalități evreiești, miniștri, înalți funcționari, conducători politici, ziariști, precum și marea masă a populației evreiești din România colaborează pe față cu rușii, pentru dezagregarea statului român, pentru slăbirea poporului român și pentru o anexiune atât de repede cât se poate a României la Uniunea Sovietică.

Rarissime sunt exemplele de bărbați care fac parte

continuare în pag. 9

Nicolae Roșca și doctrina legionară în secolul XXI

La împlinirea a 10 ani de trecerea la Domnul a seniorului camarad Nicolae Roșca din Constanța (9 ian.1921 - 2 apr. 2013), ultimul secretar general al Senatului Legionar, secretar personal al Comandanului Horia Sima timp de 4 decenii, neobosit luptător în cei peste 70 ani de intensă activitate legionară în țară și exil, președinte al Fundației noastre „George Manu” în ultima parte a vieții, oferim aceste gânduri pline de respect și recunoștință.

Opera scrisă a lui Nicolae Roșca se compune din numeroase articole publicate în exil și în țară (multe în revista noastră Permanențe, pe care a considerat-o esențială pentru prezentarea autentică a istoriei și gândirii legionare în fața actualei generații), dar și din câteva lucrări de mai mare amploare, care vor rămâne ca repere în literatura legionară prin calitatea sa de participant direct la momente istorice importante dar puțin cunoscute („Batalioanele de la Sărata”), prin prezentarea sintetică a unor fenomene controversate, pentru a lăsa să strălucească adevărul prin îndepărtarea „zgurei” propagandei ostile („Cronica unor violențe politice”) sau monografii istorico - doctrinare de mare claritate („Ce este Frăția de Cruce?”). Pe lângă rolul său de martor autentic, apărător al adevăratei istorii legionare (și cunoscător direct al vieții și activității a numeroase personalități), Nicolae Roșca se apleacă și asupra doctrinei legionare, idealul mărturisit și trăit de dânsul și de generația sa, subliniind caracterul peren al principiilor sale fundamentale. Cultura sa vastă, dar și formația sa științifică îi permit să exprime cu deosebită precizie și într-un limbaj actual, deplin accesibil publicului din secolul XXI, valorile pe care le-au promovat și trăit legionarii și actualitatea lor în societatea contemporană.

Doctrina legionară a fost formulată, ca principii fundamentale, de către Corneliu Zelea Codreanu și Ion Moța și apoi dezvoltată în ampla operă a lui Horia Sima și a altor gânditori legionari. Structura de bază a doctrinei, fixată de fondatori, rămâne permanentă, dar evoluția în timp a Mișcării permite îmbogățirea ei cu noi analize, cu aprofundarea și confirmarea unor principii intuite de generațiile precedente. Prezentând valorile spirituale și modul de organizare al „Frăției de Cruce”, organizația elevilor de liceu (în cadrul mai larg al Mișcării Legionare), dar și în articole ulterioare pe aceeași temă, Nicolae Roșca scoate mereu în evidență caracterul universal și etern al esenței educației legionare (unele forme de organizare putând evolua în timp în funcție de contextul social și politic care se schimbă) afirmând cu curaj și în secolul XXI valabilitatea sa, argumentul suprem fiind cel al faptelor, al înaltului grad de eroism (faimă de sfințenie, în cazul unora) la care au ajuns mulți legionari în timpul prigoanelor aproape neîntrerupte, pe lângă realizările majore pe plan cultural, științific, administrativ (în scurta guvernare), toate izvorând direct sau indirect din starea de spirit în care s-au format caracterele. Ne vom opri asupra câtorva afirmații relevante din analizele lui Nicolae Roșca, care ilustrează aceste adevăruri.

„Mișcarea Legionară, care a izvorât din spațiile luminoase ale sufletului românesc, a fost urmată cu entuziasm, credință și curaj de marea majoritate a

tineretului țării noastre dintre cele două războaie mondiale. Ea a dat naștere unui fel de mit național în sufletul unei generații întregi de români, care au crezut cu tărie în valorile esențiale ale poporului lor, le-a dezgropat de sub molozul istoriei și au căutat să le pompeze din nou în viața românească modernă. Ei au visat un destin creștin pentru țara lor și chiar pentru întreaga omenire și și-au scaldat credințele în apele limpezi ale speranței.” (Ce este Frăția de Cruce?, editura Vicovia, pag.69)

„Arhanghelul Mihail a fost cavalerul ceresc care a învins prin dragoste și vitejie, prin credință și lealitate față de Dumnezeu, puterile răului care se ridicaseră împotriva ordinii create de El. Astfel, de la început, Corneliu Zelea Codreanu - într-un secol care se deschisese raționalismului sec și materialismului - își îndreaptă privirile spre cer și imprimă, prin numele ce îl dă organizației sale, coordonatele și misiunea ei de bază pe căile luminoase ale credinței, cu vitejie și lealitate pentru țară, să se înarmeze toată suflarea românească, să spargă întunericul și să deschidă un drum drept în istorie pentru neamul nostru.” (idem, pag.74)

„După lungi prigoane în care guvernele democratice din România (toate fără excepție) au consumat până la fund cupa mișeliilor, de la minciuni și calomniile fără număr, imposibil de calificat, până la crimele oribile ce au rănit adânc conștiința națiunii, tineretul român (cu pierderi dureroase și de neînlocuit), a învins sub comanda lui Horia Sima, noul șef al Mișcării Legionare, în acea lună septembrie 1940.” (idem, pag.90)

„Educația legionară se baza pe câteva puncte obligatorii pe care Corneliu Zelea Codreanu le considera esențiale pentru formarea tineretului; credința în Dumnezeu, conștiința istorică, sănătatea morală, capacitatea de lucru și de creație, înfrângerea interesului personal, dragostea.” (idem, pag.126)

„Rebeliunea raționalistă de azi, unde totul vrea să se facă numai după logica oamenilor (care nu poate fi decât subiectivă și mărginită) este tocmai îndepărtarea de realitatea umană. Este o rebeliune îngâmfaată și periculoasă pentru om. Asemenea lui Adam în grădina paradisiului sau a rebeliunii de la turnul Babel, omul vrea să iasă (e mai comod pentru el) din sistemul legilor în care a fost așezat de Creatorul său. Acestea sunt singurele legi realiste - prin originea lor divină și eternă - care pot să împlinescă omul și să îl facă fericit. În negliobia lui orgolioasă, însă el vrea să creeze altele, pe măsura lui și a dorințelor sale. Dar în aceste legi noi, mărginite și viciate de la început, se îngroapă elanul omului și setea lui de a se ridica pe culmile înalte ale existenței. Realismul autentic înseamnă a realiza ceea ce viața cere de la noi toți ținând seama de legile pe care ni le-a dat Dumnezeu. Căci de la El vine totul, chiar și gândirea politică, care pentru a fi bună și roditoare nu poate fi în contradicție cu preceptele Lui. Realismul este deci trăirea în Adevăr și adevărul nu este nicidecum circumstanțial. Corneliu Codreanu trăia intens această realitate.” (idem, pag.124)

„Corneliu Codreanu a privit cu ochi critici în jurul său și și-a dat seama că împotmolirea tuturor formulilor politice pe care le-a adoptat societatea modernă se datorește tocmai faptului că a pierdut contactul cu realitatea de bază, pe care a înlocuit-o

cu „realități” fictive. *Poporul, spune el, nu se conduce după voința lui - Democrație. Nici după voința unei persoane - Dictatura. Ci după legi. Nu e vorba de legi făcute de oameni. Sunt norme, legi naturale de viață și norme, legi naturale de moarte. O națiune merge la viață sau la moarte după cum respectă pe unele sau altele din aceste legi. Oamenii politici au obligația de a cunoaște aceste legi, de a le trăi cu toată convingerea și de a guverna popoarele pe baza lor, dacă nu voiesc să-și conducă națiunile spre moartea lor istorică.*” (idem, pag.125)

„Codreanu a intuit ca nimeni altul tragedia omului contemporan, plin de incertitudini, a înțeles că toate curentele liberaliste moderne, spiritual goale, dar arogante și cinice, îndrăznețe și chiar crude când se văd depășite, blochează drumurile omului atât în trăirea sa personală și cât și în cea socială și îl îndreaptă spre un faliment dureros. A înțeles că noua „religie” ce a invadat lumea contemporană, fruct al dezordinii morale a individului și societății, marxismul, va arunca lumea în haosul celei mai negre barbarii. A intuit cu claritate nenorocirile ce pândeau poporul românesc, care pentru a se putea salva avea nevoie de o nouă îndrumare sănătoasă, de idei politice clare și de o reapropiere sinceră de Dumnezeu.” (idem, pag.126)

„Generația legionară, aparent învinsă de forțele negative ale istoriei, a fost o generație privilegiată. O generație de onoare, de mândrie, de vitejie, de visuri naționale înalte. Popoarele își croiesc drum în istorie numai datorită impulsurilor date de astfel de generații mari, care au avut ceva de spus timpului lor. Ele apar la intervale mai lungi sau mai scurte dar întotdeauna în momentele cruciale ale existenței popoarelor lor. Și cu cât privim mai atent la desfășurarea actuală a societății omenesci cu atât crește mai mult convingerea în dreptatea acelei generații și în oportunitatea apariției ei în mijlocul unei lumi care inițiază un ciclu de decadentă. Și nu doar cea națională românească, ci societatea omenescă în general.” (idem, pag.156)

„Vasile Băncilă spunea: *Odată și odată va rămâne după noi cenușa, dar va fi rămas și o flacără de lumină, care va fi trecut prin noaptea existenței...* O astfel de flacără de lumină întindem noi legionarii cu bucurie, cu încredere și cu îndemn generațiilor viitoare ale țării noastre...” (idem, pag.162)

Nicolae Roșca - Prezent!

Preot prof. MARIUS VIȘOVAN

GEORGE MANU: PROBLEMA EVREIASCĂ

din populația evreiască a României, care să nu ia partea rușilor. Se pot cita câteva vechi nume de familii de evrei spanioli din București, câțiva mari industriași și bancheri, dl. Filderman, citat mai sus, care a fost un timp arestat de guvernul Groza și în fine dl. Zissu, șeful mișcării sioniste în România, pe care, prin ziarul său „Mântuirea”, are chiar curajul să prevină masa evreilor și în special tineretul pe care delirul talionului și ura de care sunt animați pentru tot ce este românesc ne vor provoca în viitor mari catastrofe.

În aceeași măsură rușii favorizează la ora actuală imigrarea ungușilor din Ungaria și Transilvania de Nord pentru a întări acolo elementul centrifug, față de autoritățile românești, tot așa ei întăresc considerabil elementul evreiesc, favorizând emigrația intensivă a resturilor comunităților evreiești din Germania, Ungaria, Polonia, chiar din Ucraina. În felul acesta ei își asigură o masă suplimentară de manevră, care, în orice împrejurare va fi în slujba lor. Este greu de apreciat la cât se urcă numărul acestor evrei veniți în România după 23 august 1944; cifra cea mai probabilă pare a fi de câteva sute de mii. Un astfel de aflus adăugat la purtarea populației locale de la

23 august 1944 nu poate decât să facă problema evreiască din România o problemă de nerezolvat.

Problema minorităților din România a fost cu bună știință atât de agravată de ruși, încât nu mai poate fi rezolvată altfel decât printr-o deplasare a populației anologă celei admise la Potsdam, în cazul Poloniei, al Cehoslovaciei și al Ungariei și la fel ca cea executată de Iugoslavia, din proprie inițiativă.

GEORGE MANU -

„În spatele cortinei de fier”

Societatea „Prietenii Științei” I.D. Ștefănescu, Radu Gyr, P.P. Panaitescu

GEORGE POPESCU GLOGOVEANU

Activitatea la „Prietenii Științei” devenea din ce în ce mai laborioasă, personalitățile care o onorau cu prezența erau din ce în ce mai însemnate, societatea devenind pe zi ce trecea mai cunoscută și mai frecventată.

Profesorul **I.D. Ștefănescu** care a onorat cu prezența pupitrul Societății, era un personaj înalt, la ora aceea, în vârstă de aproximativ 45-47 ani; dintre oratorii pe care i-am auzit în viața mea, mi s-a părut cea mai mare. Era ginerele lui Alexandru Vlahuță, și după spusele sale, care era un om foarte modest, poetul era doctor în filosofie, lucru pe care nu îl știa multă lume. I.D. Ștefănescu a ținut în cadrul Societății două conferințe: prima despre arta bisericească, iar cea de-a doua, după câțiva timp, despre *Vești din lumea cea mai frumoasă*, fiind vorba despre Catedrala Sf. Sofia de la Constantinopol.

Profesorul I.D. Ștefănescu deținea o catedră de bizantinologie la Universitatea catolică de la Sorbona, avându-l ca profesor, în perioada studiilor sale, pe renumitul bizantinolog Charles Diehl. Este regretabil că mulți dintre români nu au auzit de numele lui I.D. Ștefănescu, în pofida faptului că a trăit 95 ani (1886-1981); el nu s-a bucurat de publicitatea ce i s-a făcut, de exemplu, lui Nicolae Iorga.

Arta bisericească cuprinde o arie mare de teme întrucât vizează sublimul artistic care nu are limite. Artă bisericească s-a manifestat, totuși, pe trei paliere: pictură, sculptură și arhitectură. Pictura apărută în școlile artistice din Grecia, a cunoscut o răspândire considerabilă în toată Europă, rămânând piatra de temelie a artei universale. Marii pictori ai Occidentului au lucrat ca ucenici în școlile artistice din Creta sau din alte regiuni ale Greciei, fertilizând arta genială occidentală. Ca și filosofia, artele își au sursa în Răsărit, unde au trăit marii gânditori și pictori ai școlilor bizantine. Indiferent de locul său de proveniență, arta bisericească a constituit un adevărat impuls pentru civilizația omenirii.

Profesorul I.D. Ștefănescu și-a susținut conferința, însoțind-o de muzică și proiecțiuni care au conferit expunerii nu un plus de credibilitate, dar prin aceasta creând un cadru de înaltă emoție artistică, aspect nemaîntâlnit la astfel de manifestări în care trăirea fiorului artistic se îngemănează cu imaginea cognoscibilă, descriptivă a reprezentării picturale. Nota de specificitate introdusă de profesorul I.D. Ștefănescu avea să fie reîntâlnită, precum vom vedea mai târziu, și la conferința unui alt mare vorbitor, magistratul martir George Giuguic care, de asemenea, și-a însoțit expunerea de muzică și proiecțiuni.

În concluzie, diferența dintre arta bisericească care a germinat, mai ales, spațiul mediteranean și arta occidentală care s-a desfășurat cu precădere în țările neolatine, plus Germania și Țările de Jos, este una de stil. Cât privește pictura, aceasta nu se deosebește prea mult de cea bizantină; diferențele sunt oarecum minore datorită surselor și modelelor de inspirație. Cu cât avansăm spre spațiul baltic, deosebirea devin mai evidente, carnația sau materialitatea corporală punându-și amprenta asupra creației unor mari pictori – de exemplu, pictura olandeză excelează prin creația de îngeri sau sfinți prea umani.

Există însă o excepție la El Greco, unde transfigurarea corpului este vizibilă. Este vorba de o spiritualizare a materiei, prin alungirea membrilor.

În privința sculpturii, diferențele dintre arta bizantină și cea occidentală bisericească sunt nete. Occidentul adoptă bustul și statuia, în timp ce arta bizantină refuză acest mod de reprezentare a

sacruului în artă. Omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu care este duh, spirit, precum sfinții și îngerii. Prin urmare, nu se cuvine să le dăm acestora din urmă plăsmuire umană, adică să-i construim (sculptăm) după chipul și asemănarea omului, cu alte cuvinte să le transformăm în chipuri cioplite, incompatibile cu arta sacră.

Diferența enormă se remarcă în arhitectură. În Răsărit, arta bisericăscă trăiește sub oblăduirea cupolei. Ce este cupola? Ea se contopește cu cosmosul pe care îl sacralizează simbolic, el devenind responsabil pentru ocrotirea sfinței înțelepciuni (*sofia*) revărsată asupra lumii. Astfel, avem senzația că transcendentul coboară, manifestându-se ca un fel de protector. Artă arhitecturală occidentală reprezentată de stilul gotic lasă impresia că umanul urcă, iar o tendință lăuntrică îl îndeamnă să-și îndrepte privirea spre cer. În orice caz, simbolul cupolei este net superior.

În consecință, pictura bizantină este mai stilizată, suprafirescul este mai evident în dauna carnației, de pildă din pictura olandeză. Observăm însă un detaliu care caracterizează pictura lui El Greco, un pictor format la marii maștri ai Greciei, unde sfinții apar cu picioarele și mâinile alungite, semnificând spiritualizarea corpului omenesc în raport cu sfinții și, îndeosebi, îngerii din zona baltică sau din alte spații, unde materializarea este așa de clară încât dă impresia că nu este artă sacră, ci portretistică.

A doua conferință a lui I.D. Ștefănescu viza *Vești din lumea cea mai frumoasă*. Această lume nu este alta decât cea de-a șaptea minune, cea mai frumoasă operă de artă, cea mai înaltă expresie a luminii și splendorii Înțelepciunii Dumnezeiești revărsată peste lumea terestră orientală, Catedrala Sfânta Sofia de la Constantinopol, construită de împăratul bizantin Justinian.

Pentru construirea ei împăratul a folosit pe cei mai de seamă meșteri din Imperiu, precum și cele mai valoroase materiale aduse din toate colțurile lumii. Cupola principală are 40 de metri, în diametru, 12 altare și o pictură unică. Conferința a însoțită de muzică și proiecții. Întreaga conferință s-a axat pe revelarea unor lucruri neștiute de marea majoritate a auditoriului. Este multă ignoranță, multă nepăsare și mult regres, întrucât omul modern se șlefuieste și se colorează cu diferite nuanțe ale așa-zisei civilizații moderne, dar, în esență, el rămâne tot un mare ignorant, un om extrem de superficial, dar extrem de orgolios, în același timp.

Se spune că atunci când turcii au reușit să escaladeze zidurile Constantinopolului și să ocupe orașul, în Catedrala Sfânta Sofia se oficia Sfânta Liturghie. În momentul când invadatorii au pătruns în Biserică, Patriarhul sau Mitropolitul care celebra Sfânta slujbă, se afla cu Sfântul Potir din aur, în mână. Ridicând Potirul pentru binecuvântarea credincioșilor, strălucirea aurului i-a orbit pe turcii dornici de jaf și crimă. Totuși, înnnebuniți, ei s-au îndreptat spre Sfântul Potir pentru a-l lua.

La ora aceea, în Catedrală, se aflau circa o sută de mii de credincioși. Soldații turci au început să lovească cu iataganele în dreapta și în stânga, omorând mii de participanți la slujbă. Pentru ca Sfântul Potir să nu cadă în mâinile barbarilor, atunci Dumnezeu a săvârșit o adevărată minune, evitând un sacrilegiu. În peretele altarului unde Patriarhul sau Mitropolitul săvârșea Sfânta Liturghie s-a deschis o ușă care nu era până atunci. Cu Potirul în mână, Patriarhul sau Mitropolitul a intrat acolo și peretele s-a închis la loc.

Legenda spune că după 500 de ani de la acel eveniment, Sfânta Sofia va fi eliberată de către

mahomedani și redată creștinătății. Cu această ocazie se va deschide și ușa din peretele altarului de unde Patriarhul va ieși cu Potirul în mână, salvat. Aceste lucruri au apărut într-o carte de profeții al cărei autor era un călugăr de la Muntele Athos.

La închisoarea din Aiud, am stat de vorbă mult timp cu scriitorul și ziaristul Romulus Dianu, fost consilier al lui Nicolae Titulescu, la Geneva, despre subiecte din domeniul artei, mai ales despre muzica cultă. El mi-a povestit că în 1939 a vizitat Catedrala Sfânta Sofia, unde a văzut lucruri uimitoare. După ocuparea orașului, turcii au transformat această catedrală, simbol al frumuseții ortodoxe, în moschee, punând peste pictura executată de marii maștri ai timpului, plăci, cu desene și citate din Coran.

În 1939 se făceau pregătiri pentru cedarea catedralei către creștini, prin executarea unor lucrări riguroase. S-au împlinit, deci, 500 de ani de la ocuparea Sfintei Sofii de către turci. Degajând straturile de vopsea și alte materiale de pe pereți, puse de către turci, s-au dat la iveală niște semne de o frumusețe indescriptibilă. De asemenea, s-au scos la iveală pereți îmbrăcați cu niște plăci de un albastru deschis, precum cerul, care strălucneau puternic sau picturi geniale ale marilor artiști ai vremii, care stăteau obnubilite în pereții acoperiți. Nu avem date precise dacă cedarea către creștini a catedralei Sfânta Sofia s-a realizat și când anume.

O altă figură remarcabilă a culturii române care a onorat prin prezența sa Societatea „Prietenii Științei” a fost poetul **Radu Gyr**, fiul actorului societar al Teatrului Național din Craiova, Coco Demetrescu, el însuși cu studii dramatice în Franța. Poetul Radu Gyr a absolvit Colegiul Carol I din Craiova, apoi Facultatea de Litere a Universității din București, unde l-a avut ca mentor pe renumitul profesor Mihail Dragomirescu căruia i-a devenit asistent la catedra de estetică literară. Pleacă la Viena unde studiază arta teatrală și literară cu celebrul critic de artă Reinhard. Deși conferențiar la catedra lui Mihail Dragomirescu, Radu Gyr face parte din gruparea gândiristă condusă de Nichifor Crainic, împăcând într-un mod armonios cele două stiluri: cel clasicist al magistrului său de estetică literară cu cel tradiționalist, promovată de *Gândirea*. Colaborează, de asemenea, la revista *Universul literar* patronată de fiul marelui ziarist Stelian Popescu, Victor Popescu. Condamnat ani mulți de închisoare pentru crezul său legionar de la care n-a abjurat niciodată – crez legionar care nu era decât cel creștin și național, deopotrivă – și chiar având o condamnare la moarte, scapă din toate aceste încercări grele ale vieții, murind la vârsta de 70 de ani, la București. Prin poeziile sale, Radu Gyr a menținut vie flacăra românismului și a Ortodoxiei.

Poet cu vână adâncă, tradițională și creștină, Radu Gyr devine, prin scris, bardul suferinței românești. El rămâne talmăcitorul tuturor modelelor de suferință aplicate de străini, prin frații noștri români, în special tineretului școlar și universitar din România. El a fost creatorul de poezie care a îmbărbătat, remontat și alinat suferința celor bătrâni, mulți dintre ei murind cu poeziile sale pe buze. Poezia sa a fost cel mai eficient calmant al năpăstuirilor din închisorile românești, de aceea a meritat supranumele de *poetul pătimirii românești* din perioada comunistă, fiind gustat de toți oamenii, indiferent de culoarea lor politică și de ideologie. Pentru cea mai populară poezie *Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane* a fost condamnat și la moarte. A fost trimis pe front de Antonescu pentru a fi omorât, dar Dumnezeu l-a ocrotit.

În 1936 ține la Societatea „Prietenii Științei” conferința despre *Baladă și eroism*. Era perioada unei mari efervescente spirituale în România interbelică, când cărțile lui Lucian Blaga ajunseseră prin toate colțurile țării, iar în Vechiul Regat învățământul lui Nae Ionescu de la Universitatea din București crease o adevărată revoluție spirituală a cunoașterii de sine, a trăirii autentice, creștine și românești. Se încerca atunci realizarea marelui salt de la cultura minoră la cultura majoră, prin crearea de oameni iluminați de propria lor trăire, adevărate

continuare în pag. 11

Amintiri despre Aurel Vișovan (XII)

Anul trecut 2022 se împlinesc două decenii de la trecerea în veșnicie a tatălui meu, Aurel Vișovan (1926-2002). Pe lângă biografia sa obiectivă apărută în mai multe rânduri în paginile revistei noastre, există și imaginea mea subiectivă, așa cum l-am perceput eu, cu ochi de copil și cum am înțeles treptat dimensiunile luptei și jertfei sale. Această reflectare duioasă a personalității sale am cuprins-o în prima mea lucrare, „Mărturii ale rezistenței anticomuniste din Maramureș” (2008) și o oferim, cu unele completări, cititorilor noștri de azi.

Amintirile despre Aurel Vișovan se încheie aici. Ceremonia înmormântării, desfășurată la Sighet la 10 august 2002, a unit într-un gând de pace și respect familie și preoți, camarazi de ideal și suferință (din Maramureș și din țară), prieteni, vecini și cunoscuți. La finalul ceremoniei, legionarii prezenți au intonat „Imnul celor căzuți”, cu credință și hotărâre, unii dintre ei cu lacrimi în ochi, pentru camaradul, prietenul, profesorul și îndrumătorul lor... Aurel Vișovan a plecat pe „drum de arhangheli...”

Ce rămâne în urma lui? Care e moștenirea sa spirituală? Nu am eu căderea nici talentul să o evaluez...

de aceea las cuvântul unui martor direct, care a fost cu tatăl meu într-o comuniune sufletească greu de egalat.

„Cred că în închisoare au fost puțini cei care nu s-au rugat... și e foarte probabil că acele rugăciuni erau mai sincere decât cele făcute în libertate. Fiindcă așa suntem noi, râmele terestre, când ne e bine uităm și ne reamintim când dăm de belea. Ei bine, pentru Aurel Vișovan, rugăciunea era esența vieții. Aurel se pierdea în rugăciune, se topea, dispărea într-o lume în care în afară de el, nimeni nu avea acces... Aurel nu era omul care să ceară ceva, el se dăruia total, fără rezerve... Pentru mine, și nu numai, Aurel reprezintă un miracol... după 16 ani de temniță la Pitești, Gherla, minele de plumb din Baia Sprie..., sfâșiat de boli, el refuză să moară... nu pentru că s-ar fi agățat cu disperare de viață ci pentru că trebuia să-și ducă crucea până la capăt...” (Ioan Dunca, Aur și noroi)

„La ultima întâlnire, Aurel mi-a spus: „Tot mor, de atâtea ani”... Cuvintele acestea le-am mai auzit, mai mult șoptite, ultima oară când l-am văzut în viață. Cumplit de adevărate. Murea mereu și revenea miraculos. De atâtea ori ne-am despărțit fără iluzia vederii și totuși ne vedeam. În ciuda a ceea ce era evident, am avut și de data asta vaga iluzie că va depăși din nou pragul, că va păcăli moartea. De data asta nu a fost să mai fie...”

Nu-mi vine să folosesc cuvântul „moarte”, când e vorba de Aurel. Lui se potrivește mai degrabă următorul fragment dintr-o rugăciune alcătuită de Padre Pio:

„Rămâi cu mine Doamne și ajută-mă ca și eu să rămân mereu cu Tine, pentru ca să trăiești doar Tu în mine, iar eu să dispar în Tine și să mă consum, mic bob de tămâie în văpaia iubirii Tale infinite.”

(Ioan Dunca, Epilog 2002 - Aurel Vișovan)

Aurel Vișovan - Prezent!

SOCIETATEA PRIETENII ȘTIINȚEI

I.D. ȘTEFĂNESCU, RADU GYR, P.P. PANAITESCU

reper precum: Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Vasile Băncilă, Emil Cioran, Constantin Noica, Dumitru Cristian Amzăr, Ernest Bernea, George Racoveanu, Paul Sterian, Sandu Tudor, Stelian Mateescu, Petre Țuțea, Paul Costin Deleanu și mulți alții.

Apariția baladelor lui Gyr au înscris un moment de mare tresărire la manifestarea unor conducători ale căror luptă și activitate fuseseră ridicate la rang de mit. Radu Gyr devine exponențial baladei românești într-un context de mare frământare istorică și spirituală; poetul apare ca un mare apostol ce răscolește sufletele tinerilor dornici de noi aventuri și de noi icoane. Era ca o trâmbiță care anunța ivirea unor noi zori pentru cultura și spiritualitatea românească; acest suflet tânăr ținut în frâu de interese meschine trăia o clipă de convulsie care nu mai putea fi temperată. Dar nu numai România era prinsă de acest reviriment, ci toți Balcanii. Frământate de multă vreme de convulsii istorice, țările vecine căutau să-și rezolve problemele lor de independență, de libertate și de identitate. Desele năvăliri le creaseră multe neajunsuri și le înăbușiseră spiritul lor de libertate. Datorită granițelor dintre state nu prea ermetice atunci, era posibilă penetrarea de la un popor la altul a cântecelor de luptă, a doinelor, a baladelor. Apoi, încuscririle dintre liderii acestor state favorizaseră o apropiere între ele. Zona Balcanilor devenise un butoi de pulbere, iar folclorul, baladele, cântecele nu aveau rolul decât a incita aceste spirite înfierbântate.

Având în vedere că aceste țări ajunseseră teatre de luptă din cauza năvălitorilor, unitatea dintre ele se accentuase, iar ajutorul reciproc era activ. Liderii care se remarcă în luptă căpătau emblemă de mit, poezii căutând să le dedice o serie de balade și de cântece. Așa s-au născut baladele și cântecele de luptă care au penetrat perimetrul balcanic; astfel au

pătruns și elementele folclorice în zonele învecinate despre care avem numeroase mărturii.

Profesorul **Petre P. Panaitescu** a debutat la pupitrul Societății „Prietenii Științei” cu o conferință prin care a prezentat opera de mare strateg, patriot și prim unificator al celor trei provincii românești, Mihai Viteazul. P.P. Panaitescu era profesor de slavistică la Universitatea din București, ajungând, sub guvernarea antonesciană, rector al acestei Universități. Istoricul abordează cu multă pertinentă personalitatea marelui domnitor, scoțând în evidență geniala intuiție a lui Mihai Viteazul ca, înainte cu sute de ani ca marile state europene să inițieze această acțiune de unificare, de a realiza acest lucru. Este vorba de statele mari ale Europei, precum: Italia, Franța, Germania care își împlinesc visul unificării abia în secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Bazându-se pe unitatea de limbă, de simțire, de ideal și de mare strateg, Mihai Viteazul încearcă încă de la 1600 să realizeze unitatea, cu toate obstacolele și dificultățile ce i-au stat în cale. Împotriva lui au fost toate imperiile: cel Austro-Ungar, cel rus, cel turc, precum și alte țări a căror politică nu era deloc binevoitoare față de un stat unificat. Domnitorul român a biruit pentru că a fost ajutat de niște virtuți pe care nu le-a egalat niciun alt conducător de oști: ca viteaz era neîntrecut; ca strateg era fără pereche; ca și curaj era unic. Avea și o bază, un motiv, o justificare: toate acestea porneau dintr-un sentiment de înaltă noblețe și moralitate. Nu nutrea nimic meschin în planul său. Nu vroia să cucerească ce nu îi aparținea; nu voia să stăpânească și să robească dintr-o sete minoră de a domina. De aceea, Providența i-a acceptat planul, l-a ajutat și cu sprijinul Ei, Mihai Viteazul l-a realizat.

El a mers pe linia cea mai curată și mai nobilă pentru a obține ceea ce aparținea poporului său, deci nu pentru vreo nevoie de cucerire și exploatare, ci pentru sentimente eterne de libertate și de autodeterminare, de iubire față de neamul său valah cotropit de alte popoare hrăpărețe.

Prin urmare, acțiunea întreprinsă de voievodul român n-a fost o acțiune pripită, hazardată, provocată de un vanitos orgiliu, ci a fost o acțiune providențială, dictată de comandamente bine justificate, o acțiune girată de Pronia cerească care, altfel, n-ar fi intervenit.

În Țările Române, situația era foarte precară. Turcii care se amestecau atunci în treburile interne, fie prin biruri, iscoade, prin oameni plătiți, prin domni cumpărați sau prin năvăliri a sute de mii de soldați ori prin domni schimbați de Poartă după bunul său plac, prin luare abuzivă de tineri pe care îi treceau forțat la mahomedanism, făcându-i luptători în armatele lor, creaseră o stare de nemulțumire insuportabilă. Unii domnitori ezitau să se alăture planului creștinilor pentru declanșarea unei revolte eliberatoare de ingerințele otomane. Unele voci din timpul nostru susțin că pentru răul pe care l-au făcut atâtea ani Europei, n-ar trebui primiți în Statele Unite ale Europei.

Era prin 1595 când Mihai Viteazul se hotărăște să rupă tăcerea și să se alăture statelor care militau pentru o revoltă a creștinilor împotriva otomanilor. În acest sens, el trimite o solie regelui Ungariei, Sigismund Bathory. Câștigarea bătăliilor de la Călugăreni, pe Valea Neajlovului, la Mirăslău și la Giurgiu îi va aduce domnitorului român gloria binemeritată. Turcii sunt izgoniți din țară, iar Mihai Viteazul este confirmat ca domn al Țării Românești (1595). În 1597 are loc o confruntare cu ungurii lui Andrei Bathory, la Șelimbăr, bătălie soldată cu un succes pentru Mihai Viteazul. Astfel, ei își face triumfător intrarea în Alba Iulia când este și confirmat ca Principe al Transilvaniei. În 1601, datorită uneltirilor generalului Basta, Mihai Viteazul este ucis mișelește, tăindu-se capul la Câmpia Turzii. Astfel se încheie istoria celui mai viteaz domnitor dintre toți pe care i-a avut neamul românesc (fragment din volumul *Pentru o istorie culturală. Societatea Prietenii Științei*, Craiova, Sitech, 2008, pp.23-35).

GEORGE POPESCU GLOGOVEANU

Predealul, simbolul eroismului legionar

Într-un cadru impresionant și în duios dangăt de clopot, sub ochii înlăcrimați ai miilor de legionari și oameni veniți de pretutindeni, osemintele legionarilor martiri de la Vaslui și cenușa legionarilor arși la crematoriu au fost date PREDEALULUI spre veșnică păstrare.

Aspecte

Toată dimineața, în Predeal, mulțimi nenumărate de legionari sosiți cu toate mijloacele de transport și pe jos, din vechiul regat și din Ardeal, au făcut pelerinaj, defilând prin fața vagoanelor mortuare de la Vaslui.

În Predealul legionar, locul sortit de Căpitan, un sobor de preoți, alături de părinții legionarilor uciși, a slujit în tot timpul ectenii la căpătâiul coșciugelor.

La ora 11.00 a sosit din București un numeros grup de armatoli, camarazi ai macedonenilor uciși la Vaslui, care au făcut un front în fața celor morți, au dat salutul mortuar, cântând „Imnul legionarilor căzuți”.

La ora 11.15 a sosit la Predeal coloana motorizată a corpului muncitorilor legionari din București - cu mașini, camioane și camionete - cam 1000 de oameni. Muncitorii s-au încolonat în fața osemintelor martirilor, cu coroane de flori, cântând la rândul lor „Imnul legionarilor căzuți”. A fost o impresionantă mărturisire de înfrățire pe drumul

jertfei adusă de cei care s-au zbatut în trudă și umilință și au sângerat cu un neam întreg, cu intelectuali și frații lor muncitori, căzuți la Vaslui și București, sub urgia acelorasi dușmani ai renașterii românești.

Coboară morții

Coșciugele și urnele cu cenușă sunt coborâte din vagoane. Peronul este pavoazat cu drapel legionare, îndoliate și decorate cu brad. Este o mare de cămăși verzi. Cele 32 de coșciuge de la Vaslui, adăugate cu coșciugul camaradei Bagdad, ucisă la 22 Septembrie 1939 în sanatoriul de la Bârnova și cu al camaradului Naciu, ucis în județul Tecuci, sunt aliniate în fața peronului, iar alături de ele sunt depuse urnele cu cenușă celor arși la București.

Sunt de față: Horia Sima, Șeful Mișcării Legionare, comandantii Bunei Vestiri Ilie Gârneață și Mile Lefter, domnul profesor Traian Brăileanu, ministrul educației naționale, domni ministri general Petrovicescu și Vasile Iasinschi, domnul profesor P. P. Panaiteșcu, rectorul Universității din București și întreg statul major legionar și doamnele Elena Codreanu, Sturdza, Liliana Cotigă.

La ora 14.30 rămășițele mortuare sunt imbarcate pe care trase de boi și îndrumate spre cimitirul Predeal. Înaintea fiecărui car este purtată crucea cu inscripția numelui camaradului ucis, după car urmând membrii familiei sale, iar în părțile laterale grupuri de camarazi care au fost mai apropiați sufletește de cel dispărut.

Clopotul bisericii sună neconținut. Carele mortuare trec încet printre zidurile de brațe întinse. Urnele cu cenușă camarazilor uciși la București vin la urmă, fixate în cutii de piatră și purtate pe un camion, acoperit de tufănici, după care vin familiile. Urmează statul major legionar, în frunte cu domnul comandant Horia Sima, apoi coloanele nesfârșite ale unităților legionare din toată țara.

Pe traseu, o companie de onoare din regimentul 17 vânători prezintă armele. Convoiul se scurge încet, într-o atmosferă de adâncă reculegere, sub privirile posomorâte, parcă triste și ele, ale Caraimanului, clopotele își spun litaniile lor într-un grai care vorbește direct inimilor.

Ne apropiem de cimitirul din Predeal care astăzi primește sub glie rămășițele camarazilor noștri.

La ora 16.30 sosesc domnul general Antonescu și doamna, însoțiți de domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției și de ofițeri de ordonanță. Conducătorul statului primește raportul de la comandantul ajutor Josin, comandantul gărzilor legionare.

Coșciugele și urnele sunt ridicate de camarazi și purtate pe umeri în fața capelei din cimitir, unde se slujește prohodul de către un sobor de monahi, în frunte cu arhimandritul Valeriu Nicolau și starețul

Serafim Georgescu de la mănăstirea Sinaia, de asemenea cu protopopul Ion Mihăilescu din Ploiești.

După ultima „veșnică pomenire”, comandantul Josin face apelul morților Legiunii, la care se răspunde „Prezent”. Zeci de mii de glasuri intonează „Imnul legionarilor căzuți”, apoi „Drapelul sus”. După aceasta sicriile au fost aduse la morminte, iar la coborârea lor în groapă s-a făcut o ultimă slujbă în prezența familiilor.

Domnul general Antonescu și comandantul Mișcării Legionare, Horia Sima, au dat morților salutul legionar.

Urnele cu cenușă au fost depuse în biserica cimitirului. Solemnitatea a luat sfârșit la ora 18.00, după care trenurile speciale s-au îndrumat în direcțiile inițiale.

Peste înălțimile Predealului, legate cu cerul de sufletele martirilor legionari, s-au lăsat umbrele nopții. Printre faldurile lor de catifea se țes încet liniști ca de vecernii.

Valurile imense ale detașamentelor legionare au coborât, îndreptându-se pe întreg întinsul țării, de unde au venit, să ducă pe umerii lor țărâna camarazilor spre creastă, lângă Dumnezeu.

Lângă morții noștri, lângă mormintele Învierii Neamului, au rămas drepti, neclintiți, masivi ca stâncile, gărzile de onoare și deasupra, Arhanghelii.

Ziarul „Buna Vestire”, Anul IV, Nr. 39 (serie nouă), 29 Octombrie 1940

Icoane din martirajul de la Vaslui

Joi s-au dezgropat la Vaslui osemintele celor 32 de legionari uciși la 21 Septembrie 1939. Ele au fost transportate la Predeal pentru reînhumare.

În viziunile sale, de un tragism uriaș, Căpitanul a întrevăzut din timp necruțătoarea coasă a morții care se va abate cândva asupra Legiunii.

Era prin vara lui 1937.

Și a căutat să-i facă față de pe atunci.

A descoperit un teren întins pe o culme a Predealului atât de iubit de el.

„În era legionară se va zidi aici o mănăstire a neamului unde vor fi îngropate toate osemintele eroilor și martirilor Mișcării”.

Era aceasta o poruncă pe care o dădea Căpitanul

pentru vremurile care aveau să vină după neființa lui pe pământ. O poruncă dată morților Mișcării, de a-și strămută oasele înghețate – oriunde vor zăcea, retezate de coasa destinului legionar – la Predeal, alături de Moța și Marin, pentru ca și în veșnicia de sub glie să fie alături, după cum alături au fost în viață și sunt azi, acolo, sus, spiritual.

Au fost 32.

Pentru fiecare dintre ei ar trebui scrisă o carte. Vremea aceasta va veni. Legiunea va avea o bibliotecă eroică.

Acum, cu prilejul strămutării osemintelor de la Vaslui, ne mărginim a face un scurt pomelnic al câtorva camarazi uciși acolo, care ne-au fost mai apropiați sufletește, pe care i-am cunoscut mai bine. Celorlalți, pe care nu-i pomenim, le cer iertare. Alți camarazi în viață vor împlini lipsa mea.

Victor Puiu Gârcineanu

Caracteristica de căpetenie a lui Puiu – cum îi spuneam, răsfațându-l, toți camarazii – era pasiunea sa fără limită pentru misticismul legionar. Intelectual de rasă, cu un talent literar remarcabil și înzestrat cu un temperament vulcanic, PUIU GÂRCINEANU a reușit să devină unul din Arhanghelii Mișcării, datorită unei supraomenești sforțări de suflet. Cu o voință de autoflagelare și-a înfrânt: raționalismul spre care era înclinat de la fire; orgoliul gloriei literare profane, pe care, în afară de Legiune, ar fi cucerit-o din plin; temperamentul veșnic neastâmpărat, mereu în căutarea de pasiuni și senzații covârșitoare.

Talent și temperament, el le-a pus numai în slujba credinței sale din clipa când Căpitanul i-a aprins candela. În lagăr a avut o purtare de sfânt. Trupul

continuare în pag. 13

său, firav și până atunci, slăbise în lagăr aproape până la uscăciune. O barbă neagră, deasă și niște mustăți pe oală, îi dădeau o înfățișare asemănătoare martirilor din icoanele ortodoxe. Făcea rugăciuni aproape toată ziua.

Vorbea foarte puțin, poate mai des decât ceilalți și lua tot timpul, cât a fost cald, băi de soare. Viața lui era aproape numai contemplativă și interioară.

A ținut o singură cuvântare: la ziua Căpitanului la Ciuc. A vorbit ca un iluminat. Vorbele sale erau flăcări care ne străpungeau. După terminarea vorbirii unii au văzut în jurul capului său nimbul mucenicilor întru Christos.

PIUI GÂRCINEANU a fost un martir, nu numai conștient, dar și pasionat de destinul său. Ca înrudire sufletească, el era foarte aproape de Ionel Moța.

Ion Belgea

Slăbut, miop, de stat mijlociu și brunet, ION BELGEA era unul din legionarii foarte prețuiți de Căpitan, pentru care prețuirea se încredințau misiuni grele și delicate.

BELGEA nu s-a lăsat prins în noaptea de Florii 1938, odată cu majoritatea conducătorilor Mișcării. A rămas în București, unde a îndeplinit un rol de căpetenie în refacerea organizațiilor, după urgia din aprilie și mai. A condus „Răzleții” în acele vremuri de deznădejde când viața Căpitanului era în mâna călăilor săi; a condus cu mult tact, tenacitate și precauție, trăind mai mult în tramvaie și pe sub poduri ca să scape de urmărire și ca să-și îndeplinească misiunea. Când l-au prins și adus la Ciuc, prin Iulie 1938, a exclamat: „acum pot și eu să dorm!”. Nu mai dormise două ceasuri în șir de luni de zile și în tot acest timp nu se nutrise decât la întâmplare și pe apucate.

Viața din lagăr i se părea un adevărat rai pe lângă cea de câine fugărit pe care o dusese până aici. Regretă totuși mult că fusese prins deoarece afară rămăseseră foarte puțini care să poată continua lupta de reorganizare și menținere a cadrelor.

Vorbea minunat în stil legionar: precis, documentat, uneori tăios; te învăluia în logica lui dinamică, dar totodată severă. Era în el stofă de conducător. De la prima aruncătură de ochi îi recunoștea superioritatea pe linia legionară și te supunea lui, cu încredere și dragoste. În lagăr era liniștit, degajat și prietenos cu toți.

Pierderea sa se va resimți mult timp în rândurile Legiunii.

Ion Antoniu

Mic de stat și îndesat, tăcut, totdeauna chibzuit, dar prompt în atitudini, răspunsuri și inițiative.

ION ANTONIU „PĂSU” (cum i se spunea de către toți) era de un rar dinamism. În ultimii ani înainte de prigoană avusese roluri de căpetenie în mișcarea studentească. Scăpat din capcanele poliției în

Aprilie, el a fost prins abia prin Iulie după ce desfășurase „afară”, ca ajutor al lui Belgea, o activitate rodnică pentru Mișcare și plină la tot pasul de riscul vieții.

Îmi amintesc un fapt (dintr-o mie) din timpul viețuirii noastre la Vaslui. Era în toamnă, prin Septembrie. O aniversare a fostului rege Carol. Ne-am adunat cu toții în sala de spectacole a fostei Școli Normale, devenită lagăr legionar. Trebuia să comemorăm și noi această zi. Ne-o ceruse comandantul jandarmeriei. La ora anunțată ofițerii jandarmi, în mare ținută, iau loc în primele rânduri, printre noi. Veniseră ca să termometreze temperatura entuziasmului nostru pentru stăpânul lor.

ANTONIU spune cuvântul omagial. După primele fraze introductive, în care arată că tineretul țării este fala ei de azi și sprijinul de mâine, oratorul adaugă tăios: „Tineretul legionar este opera lui Corneliu Codreanu și nu se va despărți de el nici în mormânt”. Ofițerii de jandarmi au făcut stânga împrejur și au ieșit consternați. În lipsa lor ședința s-a transformat în manifestație legionară. PĂSU era un om care nu cunoștea noțiunea riscului.

Valeriu Cârdu

Priviri de oțel, sub gene stufoase și negre. Neînfricare, sinceritate, cavalierism, gata în toată clipa pentru acțiuni riscante. Unul din creatorii stilului legionar în versuri și cu scrisul cotidian – stil avântat, dar neted și sincer, spus de la inimă, fără nimic de prisos și pietros ca așchia de stâncă – VALERIU CÂRDU era și unul dintre modelatorii verbului legionar ieșit din același tipar ca și scrisul.

A fost prins abia în septembrie și adus la Vaslui, odată cu un întins contingent de alți camarazi și... cu legionari fabricați de poliție, aduși ca să ne spargă c e t a t e a s u f l e t e a s c ă . Trebuia dusă atunci, de către c o n d u c e r e a legionară a lagărului, o îndoită acțiune: întâi de eliminare din rândurile noastre a creaturilor siguranței, care niciodată nu

fuseseră în Mișcare; apoi de întărirea puținilor șovăitori din propriile noastre rânduri. CÂRDU a avut atunci un rol precumpănitor. A ținut în dormitorul „Bănățenilor” o serie de prelegeri morale și vitejești.

Verbul lui cald și răspicat a învins toate șovăirile, pe de o parte, și a determinat, pe de altă parte, pe intruși să facă tot posibilul spre a fi scoși dintre oamenii atât de primejdioși... Pentru acest ultim scop, am scos împreună o revistă satirică, „Răcnetul Vasluiului”, care demască fără cruțare acțiunea dizolvantă a cohortelor de legionari polițienești.

Moartea lui VALERIU CÂRDU este una dintre cele mai mari pierderi încercate de Mișcare în timpul prigoanei. Cine i-a cunoscut bine însușirile știe că este aproape de neînlocuit.

Teodor Tudose

Un adevărat Hercule legionar, ca dogoară interioară, credință și forță fizică. Simțea fluidul forței sale trupești și sufletești, la prima aruncătură de ochi. Avea el o vorbă pe care o spunea în loc de „bună ziua”: „te sfărâm, bădie!”.

Bucovinean, stabilit ca avocat în Iași, TEODOR TUDOSE aducea printre noi vârtoșenia, sfătoșenia și sinceritatea țaranului neîntinat și cavalier din părțile Bucovinei.

Când să-l ucidă călăii în noaptea tragică, glonțul destinat inimii lui a nimerit în veriga lanțului cu care era legat. Lanțul s-a rupt. Toader a luat-o la fugă peste câmpia învecinată ca înnebunit de masacrul camarazilor săi. Dar în partea în care fugea era pândit de alte țevi de arme asasine. Toader și-a desfăcut pieptul și a strigat cât l-au ținut puterile lui de leu: „Trageți, canaliilor! S-o găsi cineva care să ne răzbune!”

Vasile Buhai

VASILE BUHAI a fost unul dintre câinii ciobănești ai Legiunii și unul dintre elementele de șoc. Ar fi prea puțin dacă am spune că era de un curaj fără margini. El era zidit dintr-o piatră tare, a Nicadorilor și Decemvirilor, cunoscut cu moartea de la primul pas făcut în Mișcare. Dar în sânul ei era mai apropiat de orice camarad, decât cel mai apropiat copil naiv și drăgălaș.

Mare putere de credință, o mare putere de iubire nativă, o hotărâre și o tenacitate greu de egalat.

Acesta a fost VASILE BUHAI.

I. DIACONESCU

Ziarul „Buna Vestire”, Anul IV, Nr. 38 (serie nouă), 27 Octombrie 1940

DIN NOU DE LA CAPĂT

ION DUNCA

Ne-am ocupat locurile după gradul de sănătate – iluzorie – eu, ca de obicei, instalându-mă la cucurigu – nivelul trei –, fiind sprinten și sănătos, cocoțarea nu era o problemă pentru mine. Atmosfera de bună dispoziție a reinviat în mod firesc și tot așa Șeriful a redevenit „șerif” de cameră. Deocamdată subiectele nu lipseau. Reanchetarea, rejudecarea procesului, plecarea mai-marilor pe ruta Israel și promovarea autohtonilor, naivitatea lui Vasile Dunca – am îndulcit pilula –, care s-ar fi putut alege cu mai puțini ani dacă nu s-ar fi lăsat din nou păcălit de anchetatori etc... Subiectele erau în contrast cu noi, grase și interminabile, cu belșug de argumente și contraargumente, îndeplinindu-și cu brio rostul de asasinii de timp.

Nu ne-am epuizat nesfârșitele ipoteze – unele absolut fanteziste – în care excela bineînțeles Șeriful, ale cărui idei scăpărau ca niște focuri de artificii, că a fost adus la noi Aurel Vișovan. Starea sănătății îi era aproape terminală, era de mirare că mai trăia. I s-a aranjat imediat un pat la nivelul doi, lângă fereastră – după justificata sa dorință –, deoarece acolo, chiar printre jaluzelele acelea idioate, tot mai pătrundea ceva aer.

Noi tot **Dom-Profesor** îi spuneam și a trebuit să treacă un timp considerabil ca durată până când, la insistențele d-lui., am reuși să-i spunem simplu: **Aurel**. Care Aurel era teribil de supărat, deoarece era convins că a fost adus împreună cu noi, cu scopul precis de a ne transmite boala. Și noi presupunem asta, dar nu știu de ce, nu ne-am temut, nu ne-am speriat.

Toată iarna trecută a fost ținut în celulă cu un turnător, om slab și nevolnic la suflet, speriat și el că s-ar putea contamina. Lui Aurel nu i s-a dat în acest interval de timp niciun medicament, dar i s-a menținut regimul alimentar TBC, consistent, de care a profitat colegul de celulă, căci Aurel era atât de epuizat, că nu putea nici să mănânce. Ne întrebam: ce o fi putut să raporteze turnătorul de serviciu, că e pe ducă? Asta știau și șefii, care doar așteptau desnodământul ce părea inevitabil. După socotelile lor. Dar **Cineva** avea alte planuri.

În toamnă, când i s-a făcut o radiografie de rutină, i-au depistat o cavernă – a câta? De dimensiunile unei nuci. Deci, scopul asasinării lui Aurel era simplu de atins și cu mâinile curate. Cum am spus, **Cineva** avea alte planuri și mârșăvia nu a reușit nici de data asta. Când au repetat – primăvara târziu – radiografia, blestemata cavernă era calcifiată. Era revoltător și contrar tuturor presupunerilor considerate ca fiind firești, Aurel se încăpățâna să-i dezamăgească și să nu moară.

Slab dincolo de orice limite imaginabile, viața mai pălpăia în el, firavă, dar pălpăia. Peste toate era supărat, deoarece credea că a fost adus acolo, cu noi, ca să ne contamineze – cum am mai spus, știindu-i de ce-s în stare. Se consola totuși cu faptul că, după ultimele investigații, nu era „pozitiv”, deci nu transmitea boala. (Nu a fost niciodată). Astăzi mă întreb: cum de nu ne-am alarmat pe tema asta? Eram atât de bucuroși că era cu noi, încât nu ne sinchiseam și am făcut spontan tot ce se putea ca să se simtă bine și să nu-și mai atribuie vinovății. Deoarece el continua să se învinovățească, considerându-se autorul moral al „faptelor” care au determinat trecerea tinereții noastre într-un mod cam ciudat, însă am reușit – greu, ce-i drept – să-i scoatem asta din cap. Ba mai mult, să-l înveselim cu aiurelile noastre, care nu se deosebeau esențial de cele din anii 1948-49. Eram, sau redeveniserăm niște puști șturlubatici – ar fi spus humuleșteanul – puși pe șotii și glume, ignorând cât se putea realitatea.

*

Ceea ce am să spun acum, poate părea un basm neverosimi și poate, dacă nu l-aș fi trăit „în direct”, aș fi avut și eu îndoielile mele. Numai că am asistat în mod nemijlocit la refacerea – firavă ce-i drept,

dar refacere – a lui Aurel. Acum mai primea medicamente, dar nu ceea ce i-ar fi trebuit pentru boala lui și, mai ales, pentru stadiul acesteia. Primea din altele și el le combina cumva, menținându-se la un oarecare nivel de supraviețuire, precar, subred, vai de capul lui, dar se menținea. Însă, de la un anumit moment pe care nu-l pot preciza în timp, s-a ales cu niște dureri extrem de neplăcute pe traiectul de la nas spre trahee și presupunea că acolo ar fi apărut o ulcerăție, probabil tot de natură TBC.

Bolnavii cronici – se știe – își cunosc bolile la perfecție, dar ce te faci dacă asistența medicală propriu zisă se apropia de cota zero!? A găsit ceea ce dorea cu puțin noroc și cu multiplele-i cunoștințe de chimie (a predat chimia în liceu), ca și cu multă credință, ceea ce ar fi putut constitui un remediu. Așa că a cerut niște pilule banale de nu mai știu ce și s-a apucat să facă o combinație din două dintre ele, pisate și transformate într-un praf extrem de fin și amestecate în apă într-un flacon de nu știu ce alt medicament – în suspensie, căci nu se dizolvau –, rezultând un fel de soluție turbidă, pe care am avut onoarea să i-o administrez. Turnând picătură cu picătură din ceea ce o fi fost pe acolo pe nări, el ținându-și capul mult dat pe spate. Tratamentul era cumplit, cred că avea niște dureri teribile de vreme ce-i făneau literalmente lacrimile – desigur, involuntar – eu având tendința de a mă opri. Mă simțeam un fel de călău și mi se rupea inima de milă, dar el mă îndemna din ochii înlăcrimați să continui tortura și eu, bestia, continuam sperând din tot sufletul ca aceste chinuri atroce, să nu fie zadarnice. Nu au fost zadarnice, ci o speranță împlinită, spre ușurarea tuturor. Durerea a slăbit treptat și în cele din urmă a dispărut. Socotelile lui Aurel au fost corecte, ca și răbdarea-i extraordinară, eliminând focarul, ulcerăția sau ce o fi fost acolo, spre ușurarea generală cu ceva în plus pentru mine, infirmier și călău deopotrivă.

Aș adăuga justificata satisfacție a faptului că stăpânirea a mai fost păcălită odată, de cei slabi, dar cu credință.

Trebuie să insist, menționând un factor determinant în situații grele – sau la limită – cum eram noi în general și Aurel în special: **credința**. Pe lângă **speranță** și **iubire**. Speranța în ajutorul cerului și iubirea celui de alături; susținerea necondiționată a celui căzut în aceeași capcană a destinului, a crimei de stat sau ce o mai fi fost.

Cred că acolo au fost puțini acei ce nu s-au rugat, cu speranță, cu încredere sau cu disperare, fiecare după cum l-a dus mintea și sufletul, dar acolo, cei mai mulți se rugau. Măcar dimineața și seara. E de presupus că aceste rugăciuni erau mult mai profunde și mai sincere decât cele ce se vor fi recitat în libertate. Fiindcă așa suntem noi, larvele terestre, când ne e bine uităm, când dăm de greu, ne reamintim.

Ei bine, pentru Aurel rugăciunea era – așa ni se părea – esența vieții. Motiv pentru care l-am invidiat, eu neputând să mă înalț la o asemenea altitudine spirituală. Probabil niciunul dintre noi, dar nu sunt sigur: trăirile sufletești țin de intimitatea fiecăruia și sunt necomentabile. Aurel – nu știu cum să exprim mai limpede starea lui – se pierdea în rugăciune, se topea, dispărea într-o lume în care nimeni în afara lui, nu avea acces. Pentru Aurel rugăciunea nu era un accesoriu, un mod de a uita sau refugiu din realitatea sumbră, era – mi se părea – **total!** Aurel nu era omul care să ceară, el se **oferea total**, fără rezerve. Oare aceasta l-a salvat? Numai Cel de Sus știe!

Pentru mine – și nu numai – Aurel reprezintă un miracol. Viu! După toate normele obișnuite, omul care a **făcut** Piteștiul din prima zi a „reeducării”, apoi Gherla și minele de plumb de la Baia Sprie (unde s-a întâlnit cu tatăl meu și s-au înțeles perfect), sfâșiat de TBC și ce alte boli adiacente o mai fi contractat, întemnițat din 1948 până în 1964, ar fi trebuit să treacă în eternitate, dând astfel satisfacție celor ce-l voiau cu orice preț mort. Probabil a fost singurul lucru pe care l-a refuzat altora, fie ei chiar dușmani. Omul care nu știa decât să dăruiască și **să se dăruiască**, total și fără rezerve, a refuzat să moară, nu pentru că s-ar fi agățat cu disperare de viață, ci – cred eu – pentru că socotea că **trebuie** să-și poarte crucea până la capăt. Un alt mod de dăru-

re, perfect aș zice, când moartea ar fi putut însemna eliberarea. A ales să meargă până la capăt, un capăt nedefinit, nedeterminabil.

Fără o planificare, fără o înțelegere între noi, l-am tratat de parcă nici nu ar fi fost bolnav. Bineînțeles, menajându-l, dar cu discreție și ne credeam noi mari șmecheri pe chestia asta. Doar că Aurel a priceput totul și a lăsat ca toate să decurgă așa, ca de la sine, prefăcându-se și el că totul e în regulă. A și fost în cele din urmă.

Perioada asta este una de care-mi amintesc cu mult drag și în mod deosebit. Poate pentru că eram mai mulți cu vechime, hârșăiți întru ale detenției și decizi să o înfrângem. În felul nostru, înfrângându-ne pe noi, ignorând mizeria, subordonându-o, transferându-o undeva la spate, nebagându-o în seamă. Atât cât se putea. Nimeni nu-și imaginează, cât poate duce omul! Mult peste ceea ce se presupune că ar fi limitele omenești. Cu condiția să nu-și piardă credința și speranța. Și să-și subjuge instinctul de conservare care poate deveni – dacă nu ești atent – feroce, animalic. Uneori înfiorător. Esența fiind autocontrolul. Care nu se poate construi de azi pe mâine. E un drum lung, greu și salvator în cele din urmă.

Fiecare om are personalitatea lui, fapt care nici nu trebuie subliniat, fiind un adevăr simplu și în general admis. Dar acolo unde-ți petreci 24 de ore din 24 ale zilei împreună, cu oameni pe care nu ți i-ai ales, într-o intimitate forțată dusă dincolo de orice limită, promiscuitate nedorită și neacceptată. Spațiu limitat, unde-ți faci nevoile fiziologice în ochii tuturor, unde nu ai cum să ascunzi **nimic**, iar singurătatea este doar a gândurilor; acolo, orice om, oricât de ascuns, se dezvăluie cu toate ale sale, bune și rele, ca și cum ar rămâne gol pușcă în ochii lumii. Noi ne știam bine între noi, războiul nesfârșit cu noi înșine și cu hibebe proprii dura de multă vreme și autocontrolul funcționa. Infinit mai greu era pentru novicii întru ale detenției, neantrenați și aruncați cu brutalitate într-o lume care era oricare, în afară de ceea ce știau și unde se agățau cu disperare de paiul supraieșirii cu orice preț. Acesta fiind adesea egoismul atroce, primitiv, dezumanizant. Cei care nimeau temporar printre noi, învățau, descoperind faptul că solidaritatea, înțelegerea celui alt, sacrificiul de sine, erau metode de supraviețuire mult mai eficiente decât egoismul care, generalizat – să zicem – într-o celulă, amplifică suferința inerentă locului, adăugând mizeriilor impuse, tensiunea insuportabilă creată chiar de către victime. Stăpânii cunoșteau aceste simptome și mizau pe ele. Cum mi-a spus Retezaru în timpul unei scurte vizite la anchetă, ca argument:

- Nelule, avem 15 ani de experiență, plus 40!

Aveam, afurisiții și o foloseam cu eficiență, punct cu punct. Și noi aveam experiență și contracaram. Cel mai adesea pe tăcute. Noi ne știam între noi, dar ei nu ne știau. Decât parțial. Aparente și... cam atât. Și îi știam și pe ei, **citindu-i** mult mai bine. Mai știam ceva ce ei nu ar fi admis niciodată: forța brutală nu poate birui niciodată forța morală.

Este adevărat că grozăviile Piteștiului, Gherlei, brigăzilor studențești de la Canal au anihilat mulți tineri puternici și **nu pot fi condamnați pentru asta**, dar și aceștia, când au ieșit din iadul creat de oameni ca și ei – aparent – intrând în medii cu oameni normali, unde au primit un strop de ajutor și înțelegere, și-au revenit și au devenit încă și mai tari decât cei ce au avut șansa să nu parcurgă iadul acela.

Ne mai povesteam, pentru a face timpul să treacă mai ușor, diferite istorisiri culese de pe unde am umblat, de la diverși, unele interesante. Încerc să spun o poveste în poveste, relatată de Fane Coman poreclit Șpaidă, care avea o memorie fabuloasă și ne-a reproduș istorisirea următoare, de unde rezultă că au fost unii care au avut „aventuri” de-a dreptul fabuloase și în spații mult mai extinse decât noi. Fane Coman și-a agonisit porecla, deoarece pomea cam des pe generalul Schpeidel, zugrăvit foarte urât de presa socialistă, cea mai... dintre cele mai... Și mai era bravul nostru Fane înalt și slab, semănând întrucâtva cu caricatura popularizatului general.

(va urma)

Anul acesta se împlinesc 7 decenii de la moartea martirică, în temnița comunistă din Sighet, a episcopului greco-catolic Ioan Suci, apropiat al Mișcării Legionare, beatificat în 2019. În lunile de mare suferință când se apropia de trecerea la Domnul (la 27 iunie 1953), episcopul a compus aceste rugăciuni în versuri emoționante.

MARTIRUL

1. Ajuns-am de acum
La capăt de drum
Cu trupul meu slab
Deschise țării
Sub bolți de vecii
Mă cheamă degrab

2. Văd rariști de rai
Ce-ntrec gând și grai
De trudnice minți
Îl văd pe Cel Sfânt
În slavă și-n cânt
Domnind peste ginți

3. Azi marele Crez
Cu vrednic botez
De sânge-l sfințesc
Pe-al crucii altar
Viața în dar
Cu drag mi-o jertfesc

4. Măicuță și stea
Cobori de mă ia
La Fiul divin
Îndreaptă spre cer
Pe toți care pier
În lumea de chin

5. De după zări
Răzbat chemări
Iată-mă vin!
Răspunde lin
Un glas stins...

6. Peste plângeri
Se-aud îngeri
Cântând senin
Amin! Amin!
A învins!

Dreptul la Memorie:

Abonați-vă la revista „PERMANENȚE”

ABONAȚI-VĂ LA REVISTA “PERMANENȚE”

Avem dreptul la memorie, la adevăr, la istorie, la demnitate.

Avem obligația să ducem mai departe moștenirea primită de la seniorii pătimitori în temnițele carliste, antonesciene, comuniste...

Revista „Permanențe” face parte din această moștenire.

Vă invităm să mergem înainte, împreună!

Fundația Profesor George Manu și Editura Evdokimos

Dragi prieteni, Revista noastră, „Permanențe”, a intrat în 2023 în al 26-lea an de existență. Înființată în 1998 de supraviețuitorii temnițelor carliste, antonesciene și comuniste, cu apariție lunară neîntreruptă, „Permanențe” a rămas singura revistă național-creștină care mai apare în România, în format fizic, în mod constant. Avem dreptul la memorie, la adevăr, la istorie, la demnitate. Avem obligația să ducem mai departe moștenirea primită de la seniorii pătimitori în temnițele carliste, antonesciene, comuniste.

Revista „Permanențe” face parte din această moștenire. Costurile tot mai mari generate de tipărirea și distribuirea unei reviste de acest fel au cauzat dispariția multor publicații de gen apărute după 1990. Și noi ne confruntăm cu aceeași problemă, dar suntem hotărâți să continuăm. Pentru a face asta, avem nevoie și de ajutorul vostru.

Vă rog - pe toți cei care puteți și doriți - să ne sprijiniți, abonându-vă, reînnoind abonamentul pe care îl aveți deja la revista „Permanențe” sau făcând donații. Prețul abonamentului este de 100 lei/ an pentru abonații din România, respectiv 50 euro/ 60 dolari/ an pentru abonații din străinătate.

Revista apare lunar și se expediază prin poștă pe adresa abonaților.

Contravaloarea abonamentului sau donațiile se pot achita prin mandat poștal pe adresa:

Militaru Carmen Daniela, O.P. 37 Ghișeu 2 – C.P. 14, 024280 București

sau prin virament bancar pe coordonatele următoare:

Fundația „Profesor George Manu”,

Banca Transilvania,

swift code: BTRLRO22XXX

USD - IBAN:

RO17BTRL04102205797941XX

EUR - IBAN:

RO80BTRL04104205797941XX

LEI - IBAN:

RO34BTRL04101205797941XX

Vă invit să mergem înainte, împreună!

Cezarina Condurache,

Președinte Fundația „Profesor George Manu”

Atitudini din exil – Împotriva balaurului roșu

Rezerva exilului

În planul conspirației comuniste de cucerire a lumii, înainte de a ataca și absorbi Europa occidentală, s-a prevăzut un termen suficient de lung ca să dispară generația războiului. Această generație, prin educația ei, prin cultura ei, prin amintirile ce le purta cu sine, reprezenta un obstacol greu de trecut în calea invaziei comuniste spre Atlantic. S-a stabilit așadar ca până când această generație se va stinge – circa 30 de ani – să se mențină statu-quo-ul european, cu cortina de fier la mijloc.

Paralel, s-a făcut giganticul efort ca noile generații să fie sustrate de sub influența generației războiului, crescându-le într-un duh nihilist. Și această operație s-a realizat pe o scară largă în toate țările europene: copiii trăiesc în divorț spiritual cu părinții și prin această rupere de trecut au devenit prada ușoară a lozincilor marxiste.

Momentul pare că se apropie, în jurul anilor 1980, când Europa occidentală va trebui să cadă „ca un fruct copt” în mâinile comunistilor. Pe de-o parte, o generație care se stinge, pe de altă parte, o generație dezrădăcinată, care nu-și mai recunoaște apartenența la neam și tradițiile creștine ale civilizației europene.

Exilul românesc fiind angrenat în același mediu, în mod fatal va suferi de același neajunsuri. Pe de-o parte vechea generație, care a dus pe umerii ei lupta de eliberare a țării timp de 30 de ani, a atins limita biologică a vieții și merge spre declin; pe de altă parte, noii refugiați sunt amenințați să fie absorbiți de civilizația decadentă a Occidentului, de mortăciunea care duhnește de pretutindeni, sub reflexele unei existențe îmbelșugate și atrăgătoare.

Și exilul se găsește într-un moment de răscruce, care coincide cu momentul când cioclii marxști pregătesc Europei occidentale toaleta de înmormântare. Exilul se bucură totuși de beneficiul că noii refugiați vin cu imaginea sumbră a ceea ce înseamnă comunismul și scenele de groază pe care le-au trăit în țară nu se pot atinge atât de ușor, capitalizându-se în favoarea luptei de eliberare. Dar toți acești refugiați, după mizeria ce-au trăit-o în țară, sunt înclinați să-și uite de durerile de acasă și să se adapteze mirajului de bunăstare al lumii libere. În sufletul lor se dă lupta între aceste două tendințe: a se îngriji numai de fericirea lor personală, emancipându-se de viața lor precedentă sub jugul tiraniei comuniste ca de un coșmar înfiorător, sau a se considera și în exil în continuare de serviciu, în slujba neamului crucificat.

Pentru a-i îndepărta de la drumul adevărului și al dreptății, se exercită uriașe presiuni asupra lor:

- E mai întâi lumea nouă în care au poposit și care îi îmbie pe mii de căi să-și uite de cei de-acasă și să se scalde în apele căldicele ale unei beatitudini animale. E drumul cel mai ușor de apucat, căci nu cere niciun efort de gândire și nicio rezistență.

- E apoi presiunea inamicului din țară, care, după ce i-a scăpat din mână pe fugari, caută să-i recupereze într-o formă oarecare, fie declarându-i cetățeni români rezidenți în străinătate, fie amenințându-i cu represalii asupra familiilor din țară.

- În sfârșit, dacă scapă și de una, și de alta, pot să cadă victimă falselor grupe de rezistenți, falșilor luptători pentru libertate.

Aceștia se agită în gol, căci țelul lor nu e eliberarea țării, ci doar să fie remarcați ca „oameni politici”, satisfăcându-și niște ambiții deșarte. Aceștia crează numai iluzii în masa exilaților, încurcând lucrurile pentru adevărații luptători, ceea ce merge tot în profitul tovarășilor, căci se produce o diviziune și o risipă de forțe.

Noii refugiați reprezintă marea rezervă a exilului. Guvernării de la București așteaptă să se producă acel inevitabil colaps al vechii generații, pentru ca să triumfe pe ruinele ei. Depinde de noile elemente dacă comunistii vor avea această plăcere, plăcerea fiarei care, după ce a supt vlaga unei nații, ar vrea să nu mai existe nimeni pe lume care să-i descopere faptele sângeroase și să-i conteste dominația.

Dintre toate tentațiile, pericolul cel mai mare pentru un refugiat este fără îndoială această îngropare de viu în oferta societății de consum. După mizeria cronică din țară, e o înclinație naturală această răzbunare a lipsurilor îndurate. Dar tocmai

aici zace și moartea. Căci această societate e ca o mocirlă, în care te scufunzi pe încetul. Materialismul invadează sufletul și-l face insensibil la strigătul de ajutor al fraților robiți. Cei ce nu mai vor să știe de nimic altceva decât de propria lor prosperitate, sunt condamnați să moară din interior. Ei trăiesc, se mișcă, lucrează, dar viața lor lăuntrică s-a uscat. Ei nu sunt nici reci și nici calzi, ci căldicei, și cei căldicei sunt priviți cu dezgust de Dumnezeu. Ei sunt morți, deși n-au murit, pentru că au încetat de a mai fi oameni în adevăratul înțeles al cuvântului. Sunt suflete moarte, de care se bucură inamicul, căci din partea lor nu se poate aștepta la nicio împotrivire.

Iată ce-i așteaptă pe noii refugiați dacă se lasă antrenați de materialismul care domină în Occident și-și uită de neamul înlănțuit. Devin materie, ceva inform, trupuri fără spirit, fără personalitate, morți vii ai exilului. Sunt aliații potențiali ai comunismului, deși în aparență nu săvârșesc nimic rău.

Ca să se mântuiască, ei trebuie să știe să distingă, să separe apele. Ei au venit din țară flămânzi și goi, dar cu o experiență politică pe care nu o au occidentalii. Ei au trăit pe propria lor piele „fericirea” marxistă. Aceasta este zestia lor cea mai mare. De aici trebuie să plece în noua lor viață. Nu rupându-se de trecut ca de un coșmar, ci folosindu-l ca o armă pentru a combate infecția politică și morală în care trăiesc.

Tovarășii nu vor avea plăcerea să vadă exilul răpus, prin scadența inerentă a vârstei, dacă noii refugiați își înțeleg misiunea lor și îngroașă rândurile luptătorilor pentru dreptate și adevăr. Ei trebuie să respingă beatitudinea animalică ce-o întâlnesc în țările care i-au primit ca imigranți și să se conserve marilor teme naționale și creștine.

Triumful apropiat la care aspiră comunistii le va pieri pe buze când se vor izbi de această nouă falangă de luptători naționaliști. Marea rezervă a exilului trebuie să se pună în marș!

HORIA SIMA, Țara și exilul, an XIII, 1976-77

PERMANENTE

ISSN 1453 – 9551

Editor: Fundația Culturală „PROFESOR GEORGE MANU”

Str. Australului nr. 12, Bl. 3, Sc. C, Ap. 32,

024073, Sector 2; București

e-mail: fgmanu@gmail.com

Internet: <http://www.fgmanu.ro>

tel. 021-252-20-41; 0746 548 305

REDACTOR ȘEF:

BOGDAN MUNTEANU

REDACTORI:

PR. MARIUS VIȘOVAN

PR. VASILE GORDON

CIPRIAN VOICILĂ

CEZARINA CONDURACHE

CORRESPONDENȚI STRĂINĂTATE:

CĂLIN GABOR

NICOLAE OPRESCU

DANIELA MILITARU - TEHNOREDACTOR

ADMINISTRAȚIE – DIFUZARE:

MILITARU CARMEN DANIELA O.P. 37 Ghiseul 2 – C.P.14, 024280 București

RELAȚII CU PUBLICUL LA SEDIUL FUNDAȚIEI:

LUNI, MARTI, MIERCURI, JOI, VINERI: 14-18

FUNDAȚIA “PROFESOR GEORGE MANU”

1994-2023

PREȘEDINȚI:

† NICOLAE GOGA, 1994-1995

† MIRCEA NICOLAU, 1995-2011

† NICOLAE ROȘCA, 2011-2013

† GHEORGHE GHEORGHIU,
2013-2015

CONSILIER ONORIFIC:

† VASILE AFILIE

ACTUALA CONDUCERE:

PREȘEDINTE ONORIFIC:

ELISABETA IONESCU

PREȘEDINTE:

CEZARINA CONDURACHE

- Redacția își păstrează distanța față de conținutul articolelor; responsabilitatea revine exclusiv autorilor.